РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба адресувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., вівторок 15-го січня 1918. Ч. 6. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, January 15, 1918. No. 6.

НОТА УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕПУБЛИКИ.

Центральні держави і большевики признають українську делеґацію яко независиме тіло.

Українці домагають ся неограниченого права самовизначеня для всіх народів.

Українське правительство згодило ся доставляти Росії поживу.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 14, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

НОТА УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕПУБЛИКИ.

Україна рішила ся заняти независиме становище.

АМСТЕРДАМ, 11. січня. — **Український делеґат, Голубович,** як се доносить телеґрама з Брестя Литовського, **зложив на вчерашнім засіданю мирових делеґатів заяву, що українська република, відзискавши своє міжнародне істноване, яке вона була втратила перед 250 роками, РІШИЛА СЯ ЗАНЯТИ НЕЗАВИСИМЕ СТАНОВИЩЕ У ВЕДЕНЮ ТЕПЕРІШНИХ МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ** та що Ґенеральний Секретаріят поручив йому вручити державам, заступленим на конференції, слідуючу ноту:

„Українська народна република подає до відома всіх воюючих і невтральних держав слідуюче:

„Українська Центральна Рада проголосила дня 20. падолиста народну републику і сим фактом означено її міжнародне становище. Змагаючи до утвореня федерації всіх републик, які повстали на території бувшого російського царства, українська народна република занимає через свій Ґенеральний Секретаріят независиме становище, як довго формоване федерального правительства находить ся в стадії твореня і доки відносини між Україною і будучою федерацією не будуть означені".

Протест Українців проти поведеня комісарів.

Голубович запротестував проти поведеня комісарів (большевиків), **які заключали розем независимо від українських делеґатів.**

Загальний сьвітовий мир і неограничене самовизначене.

Відтак Голубович зложив заяву, що УКРАЇНА БОРЕТЬ СЯ ЗА ЗАГАЛЬНИМ СЬВІТОВИМ МИРОМ НА ДЕМОКРАТИЧНИХ ПІДСТАВАХ, ЯКИЙ ВИМАГАЄ ЗАПЕВНЕНЯ НАВІТЬ НАМЕНЬШОМУ НАРОДОВИ НЕОГРАНИЧЕНОГО ПРАВА САМОВИЗНАЧЕНЯ З ВІДПОВІДНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕНЄМ, ЩОБИ СІ НАРОДИ МАЛИ ЗМОГУ ВИСКАЗАТИ ДІЙСНО СВОЮ ВОЛЮ.

Мирові переговори.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 14, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПОНОВНІ МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ РОЗПОЧАЛИ СЯ В ЧЕТВЕР.

Українські делеґати беруть участь на повнім засіданю.

АМСТЕРДАМ, 11. січня. — Телеґрама з Брестя Литовського доносить, **що засідане розпочало ся вчера (четвер) о год. 11-тій перед полуднем при співучасти всіх делеґатів, включаючи й делеґатів українських.**

Засідане отворив турецький великий везир, Талаат Бей, почім уступив своє місце д-рови Кільманови, німецькому міністрови загр. справ, яко предсідателеви мирових переговорів.

Обнявши провід в нарадах, др. Кільман сказав:

„З причини, що в складі делеґацій зайшли деякі зміни, не буде від річи подати короткий огляд історії перебігу мирових переговорів".

По довгім звіті др. Кільман висказав надію, що переговори доведуть до успіху. Свою надію він опирає на переконаню, якого він набрав в часі переговорів і на заяві російської делеґації, що бажанем російських народів є запевнене тривалого мира.

„Я думаю, — говорив дальше др. Кільман — що трудности, які дотепер стрічали мирові переговори, не були так великі, щоби могли становити причину невдачі діла мира і поновної війни на сході з її непередвидженими наслідками".

Нема причини зміновати місцевости.

Др. Кільман заявив дальше, що першою задачею нарад буде підняти наново мирові переговори в тім місци, де вони зістали перервані і відложені. Говорячи про рішуче становище центральних держав, котрі не згодили ся на жадане російської делеґації, яка домагала ся перенесеня мирових переговорів до невтрального краю, заявив др. Кільман, що Німеччина і її союзники не є в положеню вести деинде мирові переговори, розпочаті в Брестю Литовськім, але вони не є противні, коли би остаточні формальні переговори і підписане мирового договору відбуло ся в якійсь инчій місцевости, на яку мирові делеґати згодили би ся по скінченю дебати.

Попередні мирові предложеня центральних держав уневажнені.

АМСТЕРДАМ, 11. січня. — Др. Кільман, німецький міністер загр. справ, заявив на вчерашнім засіданю в Брестю Литовськім російським делеґатам, що центральні держави відкликують свої мирові услівя, які вони поставили на конференції в Брестю Лит. дня 25. грудня.

З огляду на те, що сї услівя не були приняті всіми союзниками Росії, заявив др. Кільман, вони стають неважними і неістнуючими.

Справа окремого мира.

Ґр. Чернін, австро-угорський міністер загр. справ, сказав на повнім засіданю мирових делеґатів в Брестю Лит., що з причини, **що союзники Росії не дали відповіди на запрошене до співучасти в мирових переговорах, може бути тепер на дневнім порядку хиба справа окремого мира між Росією а центральними державами.**

На внесене Троцького відложено засідане до пятниці.

ПЕТРОГРАД, 10. січня. — **Троцький поставив внесене, щоби відложити засідане, аби дати в сей спосіб час російській делеґації приготовити відповідь на заяви, зроблені німецькою і австрійською делеґацією.**

Слідуюче засідане назначено на пятницю, на год. 11-ту рано.

Обі сторони згодили ся, щоби в тім часї були відчитані відповіди російської і української делеґації.

Російські делеґати годять ся на дальше ведене мирових переговорів в Брестю Литовськім.

АМСТЕРДАМ, 12. січня. — **Лев Троцький, большевицький міністер загр. справ, заявив на вчерашнім засіданю мирових делеґатів в Брестю Литовськім, що російська делеґація годить ся на домагане, щоби дальші переговори були ведені в Брестю Литовськім,** аби не полишити жадної можливости в боротьбі за мир.

Голова російської делеґації, Троцький, заявив, що цілковито згідно з їх давнійшою резолюцією російські делеґати бажають вести дальше мирові переговори, **не зважаючи на те, чи аліянти беруть участь чи ні.**

Дальше Троцький сказав, що він одержав повідомлене від центральних держав, **що услівя загального мира, які вони були подали у своїй заяві з дня 25. грудня, зістали уневажнені.**

„Але ми держимо ся, — додав Троцький — **принципів демократичного мира, як се ми давнійше були проголосили".**

ПРИЗНАЮТЬ НЕЗАВИСИМІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕЛЄҐАЦІЇ ВІД РОСІЙСЬКОЇ.

Наради в справі становища супроти української делеґації.

За згодою засіданя др. Кільман заявив, **що справа окремого представництва для України мусить бути найперше передискутована між делеґатами чотиродержавного союза** (Німеччина, Австро-Угорщина, Туреччина і Болгарія) **та що вона відтак повинна би бути предметом дальших розважань на повнім засіданю.**

На предложене президента ухвалено відбути приватну нараду між делеґаціями Австро-Угорщини і Німеччини з одної сторони, а делеґацією російською з другої сторони.

Делеґати Росії, Німеччини і Австро-Угорщини згодили ся утворити одну комісію для передискутованя справ політичних і територіяльних, а другу комісію, зложену з фаховців, в цїли переведеня вступних нарад в справах економічних і правних.

Становище України в справі мира.

Український делеґат, Голубович, представляючи становище України в справі мира, сказав, що жадні забори або піддане територій без дозволу інтересованих народів не є допустимі, як рівнож воєнні відшкодованя. Матеріяльна поміч повинна бути розширена на малі держави, які потерпіли від знищень, спричинених війною.

Україну буде обовязувати лише мир, нею принятий.

З огляду на те, що російська рада народних комісарів не представляє України, заявив він, що МИРОВИЙ ДОГОВІР БУДЕ ОБОВЯЗУВАТИ УКРАНУ ЛИШЕ ТОДІ, КОЛИ ВІН БУДЕ НЕЮ ПРИНЯТИЙ.

Тойсамий принцип, додав він, відносить ся також до инших російських републик.

Українська нота „важним історичним документом".

Др. Кільман зробив предложене, щоби українську ноту помістити в протоколах конференції „ЯКО ВАЖНИЙ ІСТОРИЧНИЙ ДОКУМЕНТ".

Він заявив, що німецькі союзники радо витають українських представників, але резервують своє становище супроти їх домагань.

Троцький признає, що українська делеґація становить независиме тіло.

Тому, що в дотеперішних переговорах російські делеґати промовляли в імени цілої Росії, др. Кільман сказав, що хотів би запитати президента петроґрадської делеґації, чи його делеґація має намір також на будуче заступати справи цілої Росії.

Лев Троцький заявив, що його делеґація вповні годить ся з основним признанем права самовизначеня кождому народови, навіть на случай цілковитого відокремленя, і він не бачить жадної перешкоди щодо співучасти української делеґації в переговорах.

Над значінем сеї заяви розвела ся довга дискусія, яка остаточно була зведена до справи, **чи українська делеґація є підрядною комісією російської делеґації, або чи її належить вважати яко представництво независимої держави.**

Троцький відповів на те, що він вважає сю справу за полагоджену, бо українська делеґація була чинна ЯКО НЕЗАВИСИМЕ ТІЛО, признане його делеґацією.

Центральні держави признають українських делеґатів яко независимих представників української републики.

АМСТЕРДАМ, 13. січня. — Телеґрама бюра Вольфа, німецької півурядової аґенції, доносить, що **на суботнїшних мирових переговорах в Брестю Литовськім ґр. Чернін, австро-угорський міністер загр. справ, по отвореню засіданя заявив, що ЦЕНТРАЛЬНІ ДЕРЖАВИ ПРИЗНАЮТЬ УКРАЇНСЬКУ ДЕЛЄҐАЦІЮ ЯКО „НЕЗАВИСИМУ ДЕЛЄҐАЦІЮ, ЗАСТУПАЮЧУ УКРАЇНСЬКУ РЕПУБЛИКУ", однак формальне признане української републики яко независимої держави резервують собі при заключеню мирового договору.**

Лев Троцький, большевицький міінстер загр. справ, який промовляв по ґр. Чернінови, сказав, **що спори,** до яких прийшло між російським і українським правительством **„не стояли в жадній злуці зі справою самовизначеня України, супроти чого не було місця для спору між обома сестрами-републиками".**

Голубович, український міністер загр. справ, приймив заяву ґр. Черніна і Троцького та заявив, що його делеґація на сих підставах буде брати участь в мирових переговорах.

Угорський премієр про мирові переговори і Українців.

АМСТЕРДАМ, 11. січня. — Берлінський кореспондент будапештенської часописи „Аз Ешт" доносить, що угорський премієр Векерлє прибув до Берліна, щоби відбути наради з німецьким міністром скарбу і банкирами. Він заявив в розмові з кореспондентом отсе:

„Ми надіємо ся скорого мира з Росією. Тому переходові економічні справи мусять бути найперше полагоджені. Ми обговорювали, що треба би зробити для заспокоєня фінансових потреб краю".

Що тичить ся мирових переговорів в Брестю Литовськім, то після його гадки, вони візьмуть корисний оборот. Векерлє заявив, що обі сторони бажають передівсім запевнити економічну часть вступних перговорів. **Українці, додав він, виказали великий мировий настрій і вони бажали би навязати економічні зносини з центральними державами.**

Свою розмову закінчив Векерлє отсими словами:

„Ми можемо лише радіти з того, що независима Україна витягає до нас свою руку".

Україна годить ся доставляти для Росії поживу.

ПЕТРОГРАД, 13. січня. — Помирене большевиків з Українцями дає надію, що дасть ся запобігти грозячому бракови поживи.

Баріков, член петроґрадського комітету поживи, повернув якраз з Києва, де він відбував наради з українськими властями, які заявили, що вони є тепер готові заосмотрити Петроград в необмежену скількість збіжа на тій підставі, що воно буде заплачене в половині готівкою а в половині товарами.

Баріков каже, що **Україна обовязуеть ся доставити в протягу 60 днів 3 міліярди фунтів збіжа** (1½ міліона тон) **та що їй все ще позістане часть жнив з 1915 і 1916 р.**

Правительство большевиків вислало також окремих комісарів на Сибір, щоби намовити тамошних господарів, аби більше пшениці слали до Петрограду.

67 возів цукру привезено до Петрограду в четвер, заспокоюючи одномічне запотребоване в Петроґраді.

Наради відпоручників в Одесї.

КОПЕНГАҐЕН, 11. січня. — Петроґрадська часоп. „День" доносить, що відпоручники російські і центральних держав прибули до Одеси, щоби відбути наради в справах, які дотичать Чорного моря, а передівсім в справі будучности Дарданелів.

Битва між большевиками і Українцями в Бахмачи.

ПЕТРОГРАД, 11. січня. — Надійшли вісти, що в Бахмачи (чернигівська ґубернія) прийшло до заворушень між большевиками і військами українськими, які тривали через сім годин. В заворушенях богато осіб впало жертвою.

Столиця донських козаків в руках большевиків.

ПЕТРОГРАД, 12. січня. — Телеґрама півурядової аґенції доносить, **що Новочеркаск, столиця донської области і головна кватира ґен. Каледіна, находить ся в руках большевиків,** де вони здобули всю власть.

Розем на російськім фронті продовжено знова на протяг одного місяця.

ПЕТРОГРАД, 12. січня. — **Центральні держави згодили ся на предложене Троцького в справі продовженя російсько-німецького розему на всіх фронтах на протяг одного місяця,** як се доносить урядове оповіщене.

Польський президент на послуханю в Берлїні.

АМСТЕРДАМ, 11. січня. — Перед своїм відїздом з Берліна проф. Кухаржевский, польський премієр, заявив, що предложив німецькому цісареви „найважнійші жаданя нашого молодого королївства" та що дискутував з німецькими властями про головні біжучі справи, а передівсім про справу співучасти Польщі у мирових переговорах в Брестю Литовськім і про справу утвореня польської армії на широкій національній підставі.

Він зробив також предложене в справі знесеня деяких виїмкових строгих заряджень, виданих для Польщі, представив конечність оголошеня амнестії і домагав ся прискореня приготовань щодо цілковитого утвореня польського правительства і справи іменованя польських дипльоматичних заступників в приязних і невтральних краях.

Поголоски про заворушеня в німецькій армії.

ЛОНДОН, 11. січня. — Доходять вісти, що 25.000 німецьких жовнїрів, які відмовили послуху, обсадили стацію в Ковні. Прийшло до битви, по котрій німецькі війска мусїли опустити місто, яке позістало в руках ворохобників.

Рівночасно доходять меньше достовірні вісти, що **подібні заворушеня лучили ся в Тернополи, де мало прийти до боротьби між Німцями і Австрійцями з одної сторони а славянськими дивізіями з другої. Де**зертири стверджують правдивість тих подій.

(Продовжене на стор. 2-гій).

Важне для ПП. передплатників часописи „Свобода".

Сим повідомляеть ся ПП. Передплатників, що повідомлень про скінчене передплати Адміністрація „Совободи" не висилає. Длятого просимо, щоб кождий передплатник звертав пильну увагу на дату скінченя реченця його передплати, яка находить ся при кождій адресї, наклеєній на часописи. Всім тим ПП. Передплатникам, котрі при своїх адресах на часописи при своїх адресах мають зазначені дати 14|18, 15|18, 16|18, 17|18, 18|18, 19|18, кінчить ся передплата в сім тижни. Хто не відносить передплати до 10 днів від зазначеної дати, тому дальша висилка часописи буде здержана. Задлятого сподіємо ся, що ПП. Передплатники будуть завчасу спішити ся з відновленем передплати.

Адміністрація „Свободи".

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, editor, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

З БІЖУЧОЇ ХВИЛІ.

Телеграма до президента Вілсона.

Минулої пятниці (11. с. м.) Українська Рада в Америці вислала до президента Вілсона ось-таку телеграму:

PRESIDENT WOODROW WILSON,
WASHINGTON, D. C.

We are greeting your great message on peace programme with heartfelt appreciation as a means of opening the way for a free modern world. May the warring nations, with your help, return to peace, be disburdened of the evil of militarism, and all, even the smallest peoples set free.

In particular we are appreciating your declaration that the new Polish kingdom *should embrace only those lands which are undisputably inhabited* by the Poles. It means a generous assistance to the cause of the Ukrainian people which is now desperately struggling against the attempts of the Austrian and German governments aiming to subject the Ukrainian provinces of Eastern Galicia, North-western Bukowina, and Kholm, inhabited by over five million Ukrainians to the new Polish kingdom ruled by Polish nobility under Teutonic suzerainty.

All Ukrainians are united in sincere welcoming your progressive and humane attitude.

THE UKRAINIAN ALLIANCE OF AMERICA.

По українськи:

ПРЕЗИДЕНТ ВУДРОВ ВІЛСОН.
ВАШІНГТОН, Д. К.

Витаємо зі щирою пошаною Вашу величну промову в справі мира, яка є способом до отвореня шляху для свобідного новочасного сьвіта. Нехай воюючі нації, при Вашій помочи, повернуть до мира, нехай скинуть зі себе ярмо мілітаризму і нехай усі, навіть найменьші народи, станугь ся вільними.

Зокрема ми цінимо Вашу декларацію, що нове польське королівство повинно обнимати лише ті землі, які є заселені виключно самими Поляками. Се є благородною помочию для справи українського народу, котрий тепер борегь ся завзято против заходів австрійського і німецького правительства, що стремлять до підчиненя українських провінцій східної Галичини, північно-західної Буковини і Холмщини, які є заселені поверх пятьма міліонами Українців, новому польському королівству, котрим радить польська шляхта під тевтонським зверхництвом.

Всі Українці лучать ся в щирім привитаню Вашого поступового і чоловіколюбного становища.

УКРАЇНСЬКА РАДА В АМЕРИЦІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 14, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Українські делеґати зажадають злуки всіх українських земель.

Амстердам, 13. січня. — Хоч все-німецькі партії підняли шалену кампанію проти мирової конференції в Брестю Литовськім, то більшість консервативних часописий виказує вдоволенє з приводу піднятя наново мирових переговорів.

Німецький „Форвертс" є тої гадки, що треба надіяти ся нових випадків, а віденська „Арбайтер Цайтунг" висказує переконанє, що прийде до нових клопотів, коли би др. Чернін заявив, що Поляки повинні вибрати цісаря Карла королем Польщі. Часопись пише, що коли би Австрія злучила ся з Польщею при помочи „персональної унії", годі було би намовити Німеччину, щоби вона вийшла з війни з порожними руками.

„Форвертс" основує своє побоюванє щодо нових непорозумінь на підставі донесень, що серед Німців „з одної сторони панує клич, щоби домагати ся заборів, не оглядаючи ся на національні міркованя в російських краях, щоби в сей спосіб осягнути мілітарне забезпеченє в Польщі, з другої знова сторони німецькі дипломати надіють ся при помочи більше або меньше признаного степени самовизначеня занятим краям осягнути значний зріст сили Німеччини на сході".

Часопись „Форвертс" привязує велику увагу до признаня Німеччиною України яко держави, ведучої независимо мирові переговори, і каже, що ся подія викличе велику зміну. Щодо польського питаня часопись оголосила телеґраму, в якій сказано, що **українські делеґати одержали від свого правительства поручене підпирати утворене независимої Польщі в етноґрафічних границях. Українські делеґати мають домагати ся, щоби землі Холмщини, Волині і Поділя, заняті військами центральних держав, були влучені до України та щоби на случай відділеня Галичини від Австрії велике князівство краківське з князівством Освенцімом і Затором припало Польщі, а галицьке королівство було влучене до України.**

„Форвертс" додає, що Українці домагають ся широких територій, які Поляки вважали дотепер за польські. Від полудня Українці, від півночи Литовці ведуть з Поляками спір щодо границь і соціялістична часопись сумніваєть ся, „чи при нашім найстараннійшім приміненю самовизначеня дало би ся полагодити національні домаганя в деяких спірних областях".

Найліпшою методою, вважає „Форвертс", є повне і тривале порозуминє між Німеччиною і Росією. В противнім случаю „західну Росію" стріне доля Балкану і кожда мала держава, кличучи на поміч великі держави, сотворить осідок війн в Европі.

Донська республика.

Останні депеші доносять, що проголошено область донських козаків яко окрему республику, якої президентом вибрано ґенерала Каледіна.

Донщина обіймає землі на схід від України, на полудне від саратівської ґубернії, на захід від астраханської ґубернії і на полудне від Кавказу, — головно в области ріки Дону.

Донщина обіймає 63.000 квадратових миль (двічи стільки що ціла Галичина).

Населеня в цілій Донщині є ледви понад 4 міліони (о половину меньше ніж в Галичині, значить, коли в Галичині припадає 100 мешканців на один квадратовий кільометер землі, то в Донщині ледви 25 мешканців).

Українці становлять більше ніж одну четвертину населеня области, значить число їх перевисшає там 1 міліон.

Загалом ціле населенє доси було в Донщині поділене на дві кляси — козаків і селян. Козаки рахували себе за свого рода „шляхту"; вони там мали більші права, а головно мали більше землі. Кождий козак мав майже два рази стільки землі що селянин, а в додатку селяни платили ще за сю землю „аренду" висшій козацькій старшині (звичайно вислуженим ґенералам, котрі діставали землі даром і „наймали" селянам). Селяни Донщини все були невдоволені, що вони не мають таких прав як козацтво, а по вибуху революції скликали свій зїзд, на якім ухвалили домагатись рівного поділу землі, без уваги на те, чи то селяни чи козаки.

Селяни в Донщині вправді творять половину цілого населеня (2 міліони), але з браку оружної сили не могли вимогти своїх слушних прав у донського козацтва, яке утворило було першу військову републику, що мала зберігти давні привілеї козацтва.

Однак неспокої і бунти не втихали в Донщині і селяни поволи здобували навіть прихильність більше демократичного козацтва.

Сей рух, а також і те, що У. Ц. Рада наставала, аби правлінє Донщини було демократичне, спричинило, що в Донщині переведено реформу. Каледін вибраний знова, але не гетьманом військової републики, а президентом демократичної републики.

Можна сподіватись, що донська республика тепер буде дійсно демократична і що козацтво буде лише військом, в якім будуть усі, чи селяни чи козаки, та що землі будуть поділені рівно і справедливо, без огляду на кляси, які є останком давного невільництва.

Україна і мирові переговори.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 14, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Мирові переговори відновлено в Брестю Литовськім дня 8. с. м. Зачались вони заявою німецьких союзників, що вони не годять ся, аби мирові переговори перенесено до невтральної держави. Дальше заявив іменем німецьких союзників німецький міністер заграничних справ **Кільман**, що з уваги, що аліянти (Франція Анґлія й инші) не заявили протягом 10-ти днів, що візьмуть участь в переговорах, дальші переговори вже можуть відбуватись лише у справі окремого мира, а не загального.

Російсько-українська сторона, не хотячи зривати переговорів, згодилась вести дальше переговори, хоч вони покищо є лише в справі мира окремого; а також згодилась, що переговори покищо будуть в Брестю Литовськім.

Міжтим Українська Центральна Рада дійшла до порозуміня з правительством большевиків, підставою якого є *спільна акція на мировій конференції*. Обі сторони мають взаїмно порозумiватись і взаїмно підпирати свої домаганя.

Значить, теперішне правительство Росії признало українську републику, з якою разом хоче вести переговори з неприятелем; а рівночасно признало і теперішну дійсну власть України, себто У. Ц. Раду і правительство. З другої сторони У. Ц. Рада признала теперішне дійсне правительство Росії.

З уваги на те У. Ц. Рада вислала на мирові переговори до Брестя Литовського спеціяльну делеґацію для переговорів в імени української републики, під проводом Голубовича, міністра заграничних справ України.

На початку нарад в Брестю Литовськім міністер **Голубович** заявив, в якім характері виступає українська делеґація. *Він сказав, що вона заступає українську народну* републику, яку лише така умова буде обовязувати, котру та делеґація прийме. Дальше він сказав, що українська народна република стоїть за миром загальним з правом на самовизначенє для кождого народу, навіть для найменьшого.

Се змінило ситуацію о стільки, що тепер уже німецькі союзники мали до діла з предетавниками не одної, а двох держав.

З уваги на те заявив німецький міністер заграничних справ **Кільман**, що се справа дуже великої ваги і тому представники німецьких союзників, себто Німеччини, Австро-Угорщини, Болґарії і Туреччини, мусять над сею справою окремо нарадитись.

По нараді він сказав, що німецькі союзники хотіли би знати, яке є в сій справі становище російської делеґації.

На се відповів міністер **Троцький**, голова російської делеґації, що теперішне російське правительство признає народам Росії повне право на самовизначенє, аж до відірваня від Росії. З уваги на те, сказав він, правительство большевиків признає Україні повне право окремої републики і яко такій мати свою делеґацію на мировій конференції.

В минулу суботу знова австро-угорський міністер заграничних справ **Чернін** зложив заяву іменем делеґацій німецьких союзників, в якій сказав, що **осередні держави признають українську делеґацію „яко независиму делеґацію, котра репрезентує українську републику"**, з тим, що формальне признанє української републики лишаєть ся до мирового договору.

Міністер **Троцький** сказав, що ті непорозуміня, які були між теперішним російським правительством і У. Ц. Радою, **не мають нічого спільного зі справою самовизначеня України, в справі якого нема місця до спору між обома сестрами-републиками.**

Як видно, хід нарад в Брестю Литовськім минулого тижня майже цілком був посьвячений українській справі.

Українська делеґація під проводом міністра Голубовича осягнула успіх, бо не лише російська делеґація признала їй повне право заступати українську нар. републику, якій *признає* право самостійности, але і неприятельська сторона, себто делеґації осередних держав, **фактично** признали „самостійну делеґацію української републики", отже тимсамим і українську републику, а оставили тільки **формальне** признанє до мирового договору. З їх сторони се навіть оправдане, з огляду, що вони тепер з Україною на неприятельській стопі, а признанє по заключеню мира буде мати реальне значінє для обох сторін.

Офіціяльна відомість від У. Ц. Ради про її становище до мирових переговорів, яку ми подали в попереднім числі нашої часописи, подавала, що підставою мирових переговорів є, аби сторони, які беруть участь в тих переговорах, признали українську народну републику яко окрему державу. Тепер же, коли се вже на ділі стало ся, українська делеґація може приступити до властивих переговорів.

Як доносить телеґрама з Амстердаму, німецький соціялістичний дневник „Форвертс" подає телеґраму, яка заповідає, що **українська делеґація одержала від У. Ц. Ради інструкцію підпирати справу утвореня Польщі в етноґрафічних межах, значить — лише на землях, заселених польським народом.** Дальше каже та інструкція, що на случай, **як би Галичина мала бути відділена від Австрії, до Польщі мало би бути прилучене велике князівство краківське з князівством осьвенцімським і заторським** (Галичина західна), **а властива Галичина** (східна часть теперішної Галичини) **мала би бути злучена з Україною.** Крім того українська делеґація має домагатись від осередних держав, **щоби звернули Україні Холмщину і часть Волині**, які то землі вони заняли підчас теперішної війни.

Згори можна було сподіватись, що У. Ц. Рада поставить такі домаганя і „Свобода" власне в останнім часі висказала такі погляди.

В найблизшім часі може вже вирине справа Галичини і Холмщини на мирових переговорах в Брестю Литовськім.

ЗМАГАНЯ НАРОДІВ до самостійности.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 14, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ґен. Каледін президентом донської републики.

ПЕТРОҐРАД, 10. січня. — Вісти з Ростова над Доном доносять, що в донській области **проголошено донську републику з ґенералом Каледіном яко президентом і премієром.**

Ціль ґен. Каледіна перевести злуку демократичних орґанізацій.

ЛОНДОН, 11. січня. — Телеґрами з Петроґраду доносять, що більшість козаків і населеня в донській области громадить ся довкруги військового правительства ґен. Каледіна, якого цілию є не бороти ся з большевиками, але **злучити демократичні орґанізації в донській области та положити конець домашній війні.**

Свого часу ґен. Каледін уступив був зі свого становища яко атамана, але опісля його вибрано поновно 562 голосами на 638 всіх голосів.

Провідники козаків мають противні погляди.

Лондон, 12. січня. — Вісти з полудневої Росії, які надійшли до Петроґраду, доносять, що **між провідниками донських козаків є два зовсім противні напрями.**

Ґен. Каледін, атаман козаків, має за собою більшість своїх військ і образованої верстви. Він противить ся, щоби вмішувати ся у внутрішні справи Росії, однак він є готовий до останку боронити донської области перед нападами большевиків.

З другої знова сторони стоять ґенерали Алєксієв, Корнілов, Денікін і Ерделі, які зробили донську область осередком кампанії проти большевиків взагалі.

Чехи плянують утворенє чеської републики.

АМСТЕРДАМ, 11. січня. — **Чеські провідники з Чехії, Моравії і Шлезії відбули недавно в Празі нараду, на якій прийняли резолюції, жадаючи утвореня чеської републики,** доносять вісти, які тут нині наспіли.

Доносять, що правительство затрівожене з приводу змагаючого ся републиканського настрою і видало зарядженє в цїли скріпленя військової залоги в Празі.

Німецькі й австрійські часописи, обговорюючи зріст чеського руху, взивають правительство, щоби його здавило.

В Німеччині.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 14, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Німці надіють ся на підводні лодки. — 10,000.000 тон затоплено в однім році.

ЛОНДОН, 11. січня. — **„Німеччина надієть ся при помочи підводних лодок побідити Американців і привести мир",** пише „Берлінер Таґеблят".

„Всі *надії аліянтів*, — пише дальше згадана часопись — полягають на помочи, яку вони сподіють ся дістати від Злучених Держав. Американці є всилі постарати ся о армію, достаточну щодо числа, щоби рішити побіду, але чи вони будуть всилі збудувати тільки кораблів, щоби перевезти армію і її довозити конечну скількість поживи і воєнних матеріялів, — се питаня, щодо яких гадки *є поділені.* Нема однак найменьшого сумніву, що зусиля Американців треба брати поважно. Надія на скоре заключенє мира залежить зовсім від успіхів наших підводних лодок".

Подаючи огляд безоглядної кампанії підводних лодок в першім році, який кінчить ся дня 1. лютого, часопись „Берлінер Таґеблят" твердить, що центральним державам вдало ся цілковито знищити економічне житє в державах аліянтів, та *каже, що кампанія підводних лодок*, яка стала тепер головним чинником у воєнних операціях на мори, зістала тепер поширена і ще більше розвинена.

Додаючи разом висліди сеї кампанії від 1. лютого, „Берлінер Таґеблят" каже, що підводні лодки топили **пересічно 821.000 тон в місяцях від лютого до грудня.** Можна надіяти ся, **що в протягу цілого року містота затоплених кораблів дійде до 10,000.000 тон, підчас коли будова нових кораблів в державах аліянтів і в краях невтральних могла виносити в сім році 2,500.000 до 4,000.000 тон.**

Грошева шкода, яку потерпіли аліянти з причини кампанії німецьких підводних лодок виносила **в однім році около 5 міліярдів долярів,** коли би числити одну тону затопленого корабля лише по 250 дол., а таксамо одну тону затопленого набору.

Що аліянти повинні зробити для Росії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 14, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

(Після кореспонденції Едварда Прайса Бела, кореспондента нюйорської часописи „Ґлоб" і шікаґовської „Дейли Нюс").

Лондон, 10. січня. — Від одного талановитого російського промисловця, знавця політичних відносин і добре обзнакомленого з цілим положенєм в Росії, одержав я слідуючий звіт:

„Ніщо не може бути більше пожалуваня гідне як факт, коли би Злучені Держави, Франція і Анґлія були лише глядачами якраз тоді, коли в Росії рішаєть ся доля Европи.

„Яку поміч могли би дати сі держави Росії?

„Вони можуть зробити отсе:

„Перше: Передівсім треба безпроволочно знищити монархічні заговори, пляновані за границею при підмозі сильних кругів фінансових в цїли привернення монархічного устрою Росії. Се треба зробити тому, бо коли би привернено в Росії монархічний устрій, то ся держава заключила би союз з Німеччиною і велика частина російських військ могла би бути перенесена на західний фронт під командою Німців. Пруська автократія бажає собі привернення автократії російської, а автократія російська бажає знова, щоби автократія пруська тривала дальше.

„Друге: Треба утворити союзну раду, зложену зі журналістів, економістів, політиків, інжинірів, адвокатів і представників робітників, щоби помогти Росії у її відродженю. Ся рада повинна мати свій осідок в Ню Йорку, бо кождий републиканець — уживаю тут сього слова в як найширшім значіню — знає, що американська демократія не стерпить монархічних заговорів. Вона повинна мати свої делеґації в Росії і в злучених з нею републиках Сибіри, України і Кавказу. Деякі делеґації є вже під теперішну пору в Росії, але більшість їх не розуміє своєї праці.

„Трете: Коли допустить ся до того, щоби Німеччина взяла під свою команду економічні жерела Росії, то вона побе Францію і Анґлію, заки прийде поміч від Злучених Держав. Аліянти повинні безпроволочно забрати всі можливі сирі матеріяли в полудневій Росії, які могли би впасти в руки Німеччини. Се можна би легко зробити, даючи фінансову поміч полудневим републикам так, щоби на случай, коли би показало ся неможливим перевезенє надвишки сирих матеріялів до держав аліянтів, можна було їх знищити в разі небезпеки німецького наступу. Знищенє було би можливо й не потрібне, бо надвишку збіжа на Україні можна би без трудности перевести до Туркестану, де воно було би безпечне перед Німцями.

„Четверте: Признанє Сибіри і полудневих републик зі сторони аліянтів є незвичайно важне в боротьбі проти Німеччини. Коли з признанєм проволічеть ся, то се зробить Німеччина, дасть поміч в твореню сих републик і заключить з ними торговельні договори, вкладаючи на них зобовязаня на яких 20 найблизших літ.

„Пяте: На случай, коли би в найгіршім разі війська тих републик мусіли заключити з Німеччиною окремий мир з конечности і з браку амуніції, аліянти повинні надальше помагати їм зі ще більшою силою, бо житєвим питанєм тих републик буде освободити ся вкінци від економічної зависимости від Німеччини.

„Шесте: Позвольте мені навести *користи*, які буде мати Німеччина на случай економічного пануваня над Росією: 1) робітники; 2) сирі матеріяли і пожива; 3) не викидаючи одного цента, Німеччина була би всилі вимінювати свої машини за щонебудь, чого вона потребує з Росії, бо російська виміна була би така, що в порівнаню з нормальною ціною в Берліні вона сама була би тим чинником, який приневолював би Росію до торговлі з Німеччиною; натомісць знова Росія, не маючи вивозу до держав аліянтів, не могла би вести торговлі з ними з причини ненормальної виміни; 4) Сильне бажанє науки, спричинене російською революцією, використає Німеччина, доставляючи міліони книжок наукової літератури; що більше, пів міліона молодих Росіян, які хотіли би удати ся за границю в цїли побираня науки, опинило би ся в школах у Німеччині. Се мало би незвичайно великий духовий вплив в користь Німеччини; 5) *всі полонені* Німці і Австрійці підчас свого трилітного побуту в Росії студіювали пильно ріжні околиці Росії на економічнім поли. Се буде величезна армія для розвитку російських жерел. 6) Корабельний рух на Балтійськім і Чорнім мори став би німецьким монополем. Коли би полудневим републикам уділено відповідну поміч, вони заключили би окремий мир, але независимий і авантурничий дух постійно робив би напади на німецькі і австрійські кораблі на тих морях при помочи мін.

„Властива поміч не лежить в ширеню пропаґанди аліянтів в Росії, але в ширеню пропаґанди довкола неї в державах аліянтів в сей спосіб, аби поінформувати і звернути увагу загалу тих держав, щоби він змусив свої правительства до уділеня сильної і скорої помочи російським републикам, які глядять на цілу Росію як на федеративну републику. Освободжуючи Росію зпід Німеччини, аліянти позбавлять Німеччину найсильнійшої підпори, про яку вона могла колинебудь мріяти. В сей спосіб можуть аліянти прискорити освободженє Росії о яких трийцять літ".

Артистична і політична критика.

В однім віденськім кінотеатрі представляли перший раз твір: „Боротьба о сьвітове пановане". Дня 17. падолиста 1917 року віденська часопись „Райхпост" (яка є патріотична і протижидівська) помістила про сей твір таку критику:

„Сьвяточна вистава... Найбільший рекорд у фільмовій артистичности... „Боротьба о сьвітове пановане" — так називаєть ся сей ґіґантичний твір. Незрівнаний в красоті... Гідна похвали артистична дисципліна... Сій надзвичайній театрально-фільмовій рідкости пригладають ся всі поважні мешканці Відня".

На другий день (18. падолиста) віденська „Арбайтер-Цайтунг" про тойсам твір так написала:

„Сензаційний фільм... так інтересний, що навіть дуже легко розпізнати автора і духового творця сеї штуки. Та його імя промовчено, а навіть, як показуєть ся, не без причини. Він називаєть ся Габріеле Д'Анунціо; є майором в італійській армії"...

Се відкрите спричинило радикальну зміну в критиці часописи „Райхпост" і вона дня 25. падолиста помістила другу критику, але вже иншу...

„Фільмовий скандал — писала „Райхпост". — Тенденційна іграшка італійського нахабного орґанізатора... Твір італійського літературного бруду... Жидівська фірма... Поліція, де ти?"...

Дідове горе.

О, я вже добре знаю, що не переживу сеї осени, або може й сього літа! Що ви мені не кажіть, а я твердо знаю, що як я що днія буду мати таку балачку з приятелями, яку я мав сьогодня з Іваном Івановичем, то я довго не прожию! Не дармо старі люди кажуть: не так тії вороги, як добрії люди! От, що-ж то за горе я маю з тими „Українцями", що шість разів на тиждень (бо 6 разів виходить „Кievлянинъ") міняють свою назву на „малороссовъ", що ніяк не можуть стати на якімсь твердім ґрунті. То здаєть ся, що він вже переконав ся, то гляди знов чогось повертає назад до Шульгіна і Ко.

Або вже кажу я свому приятелеви Іванови Івановичу йдіть ви з нами, Українцями, або йдіть собі в Московщину, чи зробіть ще иначе: оселіть ся де в Курщині, в такій слободі, де половина Українці, а половина Москалі. От і будете до полудня Москалем, а пополудни „малороссом", хохлом, або як ще иначе...

Та я, бачите, твердо знаю, що я не кацап, я чую ся Українцем, але мені страшна ота назва, яку видумали сепаратисти; мені страшна ваша фонетика, ваш галїцийський язик, ваша тенденція мати все своє, щоб нічого не взяти від Великороса; мені страшні ваші полки, що стріляють в кірасирів; страшні ваші Грушевські, що так дружили з Австріяками; ваш Шептицький, що навертає всіх Українців на унїю... Я-ж так люблю нашу неньку-Україну, так люблю нашу неньку-Україну, так люблю Тараса Шевченка, наші звичаї, нашу мову, наші пісні... Я би всім серцем рад бути з вами, та от .. бою ся...

Починаю я його розважати. Розбираю помаленьки назви, обороняю фонетику, далеко мудрійшу ніж фонетика п. Мануїлова, вирікаю ся ґаліцизмів в мові, доказую велику користь мати все „своє", щоб не позичати по сусідах, лаю „полуботківців"; розстрілюю дезертирів „богданівців", вішаю Грушевського, коли буде доказано, що він у спілці з Ленїном, або сам по собі зрадник, нарешті засилаю на Камчатку Шептицького, щоби часом не перехрестив усіх на унїю. от здавалось би вже й все зробив, аби навернути щиру „українську" душу на путь праведну! Але де там! Ще я не вспів обтерти хустиною лисини, на якій виступила від щирости роса, як мій опонент знов засипав мене „страхами", як з мішка хмелем...

А що ви скажете мені про вашу Центральну Раду? Я бою ся, що то щось самозванне, самочинне, анархічне! Хто її вибирав? Нащо вона так пильно ось тепер здобувала собі владу? Чому не почекати „учредітельного собранія"? (Мій Іван Іванович ніяк не відважить ся сказати: „установчі збори", „виконавчий комітет": се для нього, як для відомої купчихи, „жупел"*) і „металл"). Нащо вам зараз був потрібний той Ґенеральний Секретаріят? Нащо вам відразу Рафес, нащо вам Ляхи?...

— О, Господи! — Чи скінчили ви? — питаю...

— Скінчив, каже, але може потім ще що пригадаю; дайтено перше на се відповідь...

— А що-ж, кажу, дам; хоч то з такими питанями вам лучше би вдати ся до молодих. Я собі-ж, самі знаєте, не такий то вже й політик: вартую на своїй Мальованці сливи від дезертирів, та хиба так дещо прочитую. Може, кажу, не так то докладно й розвяжу ваші питаня.

Починаю розбирати ся в „страхах" Івана Івановича. Кажу йому, що Раду вибрав конгрес, та зїзди (сьмієть ся, розбійник. А хто, каже, скликав конґрес?), затвердив Раду тимчасовий уряд, непорозуміня з приводу сього давно скінчили ся згодою. А чекати установчих зборів не знайшли можливим, бо вони будуть не тільки українські; та ще коли вони будуть, а тимчасом хто проспить свою долю, до того вона вже не вернеть ся. Ґенеральний Секретаріят для того й вибрали, щоби мати місцевий орґан, в якім би мали представництво всі національности. Що-ж до Рафеса, то в тім нема нічого ані дивного, ані страшного; коли ми з Жидами жиємо вкупі цілі століття, то мусимо жити й далі, хоч то декому може й неприємно...

— Бо таки й так, — зрадів мій опонент. — Ви-ж самі знаєте стародавню думку: „Та немає лучше, та немає краще, як в нас на Вкраїні: Та немає жида, та немає ляха, немає унії"...

— Знаю, голубчику, знаю, кажу я, зрадівши з того, що мій Іван Іванович так гарно деклямує... Знаю, але не думаю, що се дає нам право обявити Вартоломієву ніч, та вирізати Жидів та Ляхів...

— Я того-ж не кажу, але навіщо-ж їх брати до свого уряду?

Починаю закіпати.. Де то ще „наш уряд"?

— А як же-ж ви забезпечите право меньшости? — питаю сердито. — Чи може так, як за старих часів?

— Ні, я того не кажу... Але я бою ся, що всі ті „меньшости" заберуть верх, та сядуть нам на карк, будуть верховодити...

— А ми не дамо ся! — кажу...

— Знаю я добре нашу слявянську недбалість, ви мені вже того не кажіть, а лучше от ще скажіть: нащо ви збираєте ся з початку року калічити школу? Чи то потрібно так спішити ся, як попівна заміж? Чи то так вже невідмінно треба зараз те робити? Чи у вас є учителї, чи є книжки, підручники, чи у вас є яка граматика, якийсь синтаксис?

— Нема, кажу, стільки, як треба, учителів, нема й стільки книжок, але школа по можности стане з осени Українською, бо знайдеть ся вже й тепер чимало й учителів і книжок, а до осени буде ще більше. А як не буде тимчасом граматики, та синтаксиса, то й плакати не будем, бо то не так потрібна річ. До чого вона в початковій шк...

Що? Що ви кажете? Не потрібна річ? Мій опонент зробив злякане лице, роззявив рота, та видивив ся на мене, а я, глядячи на нього, став сьміяти ся, аж за боки взяв ся. Але мій Іван Іванович видно вже досить переконав ся в тім, що зі мною не варт і балакати, бо тільки сердито махнув рукою, сплюнув, та випалив:

Ну, то так би й казали відразу, а то плещете: Україна, Україна! Яка може бути Україна, як ви кажете, що вам граматика непотрібна річ!...

Дід Опанас.

(„Громадянин").

*) Жупел — сірка (розтоплена).

Власть на Україні.

(Київська „Нова Рада", ч. 139, з дня 30. вересня 1917 року).

З кождим днем робить ся все гірше. Всій державі й окремим й одиницям загрожує небезпека, котра росте з середини і вже валить, нищить і розсипає всякий лад, всяку громадську орґанізацію. Елементарні й темні інстинкти з усею силою викидають ся на перше місце в людських відносинах і ведуть спянїлу юрбу на ґвалт, грабіж, підпал і вбийство. Хвиля неладу й деморалїзації вже вкотила ся й на нашу землю, хоч здавалось би тут, на Україні, на родючім і пишнім ґрунті, в країні хлїба і в богатстві плодів земних не повинно бути безцільних і сліпих бунтів, не повинно бути масового грабунку, бо очевидно, що основою диких масових вибухів являєть ся перше всього голод, недостача продуктів, непевність, що вони будуть у зимовій скруті. А тимчасом південні краї й почасти Україна вже роблять ся тереном страшних темних масових розрухів. Ряд звісток за один тільки день викликає трівогу й непевність — що буде далї?

В Киеві почали розбивати вагон з кавунами, перейшли до инших „з мануфактурою, спіртом то що. На Володимирськім базари в Киеві юрба вчинила погром. На Басейній улици в Киеві юрба розбила кватиру. В Бахмуті юрба салдатів розібрала 60 тисяч ведер спірту та 100 тисяч ведер горівки, В Харкові салдати обшукують приватні помешканя... До чого се все йде й куди наш край приведе — ясно. Надії на те, що минеть ся се лихо само собою — нема і не може бути, бо надто довго під впливом війни назрівав теперішний небезпечний настрій найтемнійших елементів громадянства, і він може тільки рости, але не спадати. Що культура, що політична сьвідомість згодом приборкає розбещені інстинкти — в сім теж нема сумніву. Але зараз, тепер, сьогодня — тільки рішучі заходи, тільки тверда й енерґічна власть може покласти край бешкетам. І не тільки з формальної причини, обертають ся очі з надією до Ґенерального Секретаріяту, що він є орґан власти, представник уряду на Україні, змiцнений довірєм Центральної Ради, але й через те, що тимчасовий уряд переживає острy кризу, що він не склав ся, що він не знати ще який буде. Отже не можна гаяти часу, бо кождий день несе з собою розклад, розбрат і руїну. Наш Ґенеральний Секретаріят своїх внутрішних кріз не переживає; в нїм нема лївої й правої частини; він має за собою великий представницький орґан — Центральну Раду; він має за собою й довіре всеї людности України, — і він повинен тепер, зараз же проявити всю силу свого авторітету і власти. Він повинен уже стати до фактичної роботи і покликати рішучо всі близькі до нього краєві й місцеві орґани власти; революційні орґанізації й виборні інституції до спільної роботи.

На те, що Секретаріят не охоплює всіх сфер і ділянок житя на Україні посилатись не можна. Уряд зробив велику помилку, не затвердивши секретаріяту в справах харчових, але коли тепер на ґрунті недостачі продуктів чинять ся чи можуть чинити ся бешкети — секретаріят внутрішних справ може показати велику силу енерґії в зносинах, допомозі та реґульованю діяльности харчових комітетів. До річи, в крізах власти тимчасовий уряд таки загубив міністра продовольствія (поживи, харчу), і тепер ніякого єдиного продовольчого пляну й системи нема. Уряд не пристав на засноване секретаріяту комунікацій (доріг), але знов же інтереси краю вимагають пильної уваги щодо стану й діяльности зелїзниць та шляхів на Україні. Нема офіціяльного секретаріяту в справах військових, а проте краєву військову власть можна примусити увійти в контакт з властию горожанською; можна домагати ся, щоби військові начальники приборкали гулящих салдатів, щоби части й добре навчені патрулї затримували передягнених в захисну барву мародерів та недобитків старого ладу. До контакту можна присилувати воєнну власть, бо спокій країни, оборона ладу — се та принука, якій ніхто з офіціяльних людий не посьміє опиратись.

Отже вимагаючи такого поводженя від Ґенерального Секретаріяту, кличучи його до практичної діяльности, сподіваючись від неї найбільше енерґічної діловитости, разом з сим повинні ми й усе громадянство запрошувати до щирої допомоги свому правительству, котре найперше наші всіх і кождого зокрема — інтереси обороняє.

Форт Шевченка.

Далеко-далеко від усяких залюднених місць, на самім, мовляв, кінци сьвіта, на півострові Манґішлаці, оточенім водами Каспійського моря, розкинув ся невеликий форт Олександрівський. Ото саме те кляте місце, в якім пробував волею царя Миколи I. на засланю цілісеньких сім років незабутий співець України Тарас Шевченко, позбавлений з царської ласки, за всі сім років нудьги і страждання, спромоги мати при собі хоч найменьший клаптик паперу, перо або олівець...

За часів засланя Шевченкового форт мав назвище Новопетровського.

Степ без кінця і краю, безмежні, безлюдні, безводні простори, піски й піски, постійні дужі вітри, сонце, спека — от образ того краю, правдивого краю засланя. Одно тільки море, бурливе, неспокійне море окрашає його.

І тепер на сім окрайці сьвіта нудьга, смертельна нудьга. А що-ж було тоді за тих часів засланя, коли не було ані зелїзниць, ані пароплавів, ані бездротного телєграфу?

Щоб досягти і за наших часів сеї країни — се не легка і велика подорож. Від осередного міста Туркестану, Ташкента, потрібно їхати 1.200 верств на Середно-Азійській зелїзниці аж до порту Красноводського, а відти ще 600 верств на пароплаві по Каспійському морю.

На самім березі невеликого, але хоч трохи захищеного від дужих вітрів заливу стоїть слобода Миколаєвська, заселена руськими рибалками-промисловцями. Слобода заможна, хати добрі і порядні, але навкруги одні піски і ні клаптя городовини; навіть натяку нема на якенебудь деревце.

З півтора-дві верстви відділяють слободу від самого форту. Хатки невеличкі, більшеменьше чепурненькі, але садків, можна сказати, зовсім нема. Один добродій, мировий судія Зателлинський, богато поклав праці, щоб довести до путя сякий-такий садок.

Садок військового зібраня се тесаме місце, де нудьгував у засланю батько Тарас. Підчас моєї подорожи (у 1914 році) садок був чепурненький, як чепурна була і сама хата військового зібраня. Породи дерев і кущів головним чином із тих, що ростуть на пісках. Квіток не богато, і ті ростуть з великою натугою, хоч води задля поливаня через арики (коновки, по котрих точить ся вода, бо тут, як і у всім Туркестані, в лїті ніяких дощів нема), видко, досить і піклуєть ся біля них і дерев огородник, котрий тут же й мешкає. Основу сьому садкови заклав Шевченко, котрий у нім кохав ся. Пiклованем біля нього тільки і ратував ся сердешний від туги і нудьги за рідним краєм. Старих дерев, посаджених Шевченком, однак до наших часів вже не осталось. Крім будинку військового зібраня в садку містить ся хата огородника і невеличка лїтна сцена для театральних вистав. Перед хатою військового зібраня серед квітника, на деревлянім постаменті, невеличке Тарасове погруде з ґіпсу. Як звичайно, такі статуетки роблять ся в шапці й кожусі. Образ не досить вдалий. Але дорога любов і память. Се погруде вибудуване було на кошт тутешної офіцирської громади. Сього року до Ташкенту надійшла звістка буцім то погруде те цині попсоване. Але ся чутка покищо не провірена.

В кількох десятках ступнів від будинку військового зібраня, ліворуч від нього, стоїть Шевченкова „землянка", житло нашого незабутного співця. Сьвітло у неї попадає крізь відчинені двері. І фронтон, і коридорчик, і сама землянка чепурненько вимащені білою глиною. В землянці, котру докладнійше булоб назвати келїєю, ніяких слідів перебуваня в ній Тараса не видно зовсім. Стіни зовсім гладенькі. Стеля землянки з насипаної землі, такої саме форми, як се робить ся в льохах. Праворуч біля входу в землянку була руками Тарасовими посаджена верба. Ся верба досягла великого віку, але кілька років назад її, на превеликий жаль, зломав вітер. Троки дальше видко так званий чиґір се такий пристрій, котрим витягають солодку воду, велике колесо, оздоблене черпаками. А ще дальше видко і саме Каспійське море.

От усе те, що мені вдало ся побачити підчас моєї подорожи в Шевченковім кутку.

Дня 25. квітня м. р. манґішлакський виконавчий комітет склав таку постанову:

„Маючи на увазі, що перебувавший на засланю в форті Олександрівськім в роках 1849 — 1857 український поет Тарас Григорович Шевченко, котрий постраждав в боротьбі за волю, зробив спроби насадженя, на півострові Манґішлаці садку, зняти, згідно з волею народу, прохане перед тимчасовим урядом, аби форт Олександрівський переіменовано було з 18. квітня року 1917 у форт Шевченка".

Се прохане манґішлакського комітету було підтримане Туркестанською Українською Громадою у Ташкенті, і 6. мая Туркестанським Комітетом тимчасового уряду було ухвалено зробити з приводу сього потрібне представлене тимчасовому урядови. Дня 23. мая представлене Туркестанського Комітету відіслано через азійську частину головного штабу для порученя його тимчасовому урядови.

Можна сподівати ся, що добродії руські теж ушанують память нашого славетного співця — правда, не за його великий, Богом дарований талан, не за його надзвичайно великий дух, не за його великі муки і значінє для відродженя України, а тільки за те, що він зробив першу спробу закласти садок на півострові Манґішлаці — але всеж таки і вони ушанують...

Іван Окопів.

(„Нова Рада").

КОЛИ КОМУ ТЯЖКО намовити несьвідомого Українця до читаня своєї ґазети, то се не повинно знеохочувати чесних Українців від дальшої аґітації. А от редактори не знеохочують ся писати, хоч часто за їх працю їх ще й лають. Спільна праця всіх людий доброї волї мусить колись увінчати ся успіхом. Тому намовляйте кождого до передплати на „Свободу".

Різдвяний дар для українських сиріт в Америці.

Я низше підписаний жертвую з нагоди Різдвяних сьвят квоту.......... дол.......... центів для тих наших дітий, які виховують ся в українськім Сиротинци в Філядельфії. Прошу сю мою жертву зачислити до загального спису жертв, а відтак оголосити в „Свободі".

.................., дня .... 191.. року

....

(Напишіть у відповідних місци жертвовану собою квоту, відтак подайте назву своєї місцевости і дату, а вкінци на означенім лінією місци напишіть виразно своє повне імя і назвиско. Зробивши все те, виріжте сю карточку і враз з моні ордером на жертвовану Вами суму вишліть у листі на адресу: Ukrainian National Association, Box 76, Jersey City, N. J.

ДОПИСИ.

З BROOKLYN, N. Y.

I.

Філія Кружка аматорського тутешної читальні „Просьвіти" устроїла дня 25. падолиста м. р. в „МкКадін Тіейтер Гол" представлене під заголовком „Гайдамаки" або „Пімста за кривду".

Позаяк штука та в Бруклині вже давно як була представлена, тож зійшло ся много гостий, хотячи зобачити цікаву штуку, а при тім ще задля того прибуло богато гостий, що після одної програми часть доходу була призначена на Народний Дім, після другої програми було призначено часть доходу на тутешну читальню „Просьвіти", а решту призначено на закупно костюмів для Кружка аматорського. Голя була переповнена так, що гості не помістили ся в лавках і мусїли стояти по боках або іти на галєрію.

Представлене випало дуже гарно. Всї аматори виязали ся зі своїх ролїь знаменито, що завдячити треба режісерови п. Поліщукови. Костюми були дуже добірні, а також музика п. Смоленського грала добре. Одно тільки разило, а се характеризація аматорів. Дальше заприміти треба, що програми були недобре уложені, а то з причини, що не було написано, хто яку ролю має грати. Але сї похибки як на початок дадуть ся оправдати.

Можна отже надіяти ся, що в наслідок великого доходу з сего представлення як тутешна читальня „Просьвіти" так і Українська Народна Рада в Бруклині на Народний Дім значнїйшу суму дістануть, і на кістювми буде.

Володимир Яськевич.

II.

Заходом співацького товариства при тутешній церкви Сошествія св. Духа відограно в неділю, дня 16. грудня м. р., в ґалі церковний аматорське представлене під заголовком „Американець". Красно прибрана галя була переповнена гостями.

Перед піднесенєм куртини місцевий парох, о. Володимир Лотович, привитав присутних гостий щирою промовою, пояснюючи значіне представлення і його цїль.

Опісля піднесено занавісу і очам видців представив ся образ нашого житя в старім краю.

Слїдуючі особи брали участь в тім представленю: п. Е. Жуковський, п. Я. Кузьма, панна Т. Романів, панна А. Крупська, п. П. Шипот, панна М. Білик, п. М. Кореньский, п. В. Данычевський п. Гунька, п. Н. Шишорак, п. Федина, пані М. Поваліньска і п. Іван Флінта.

Всї ролї були відограні дуже добре, що завдячити треба режісерови і управителеви хору, п. Романови Гвоздевичови, котрий не щадив труду над вишколом аматорів їх ролі. Ми бачимо, що завязаний при тутешнїй читальни „Просьвіти" кружок аматорський, як і його філії, красно розвиваєть ся, чого доказом є відогране в падолисті представлене „Гайдамаки", в грудни „Американець", а на січень б. р. знова є пляноване красне представлене.

Не мало труду і праці поклав тут п. А. Поліщук, яко режісер в філіях аматорського кружка і характеризатор.

Щирій народній праці щасть Боже!

По представленю аматори відсніпвали „Вже воскресла Україна", а о. Володимир Лотович подякував зібраним гостям за численну участь в представленю, почім всї одушевлені розійшли ся домів.

Вдоволений.

З NORTHAMPTON, PA.

Поклик до організації.

Надійшла менї думка написати пару слів до своїх чесних братів Українців в Нортгемптон і Сіґфрідс. Панове! Чи Вам певідомо, що в нас був 33-тий відділ У. Н. Союза, один з найбільших в Америці, бо було нас повисше 300 членів, і той то величавий відділ виступив з У. Н. Союза? А через що? Правда, що старшим членам приходило ся більше платити, але ті члени могли взяти „ліну", як напр. приклад Н. Кравчишин, котрий тепер платить меньше ніж декотрі молоді члени. Більша частина „ліну" вже відписана, так що він не заплатить анї цента і тепер все буде платити $1.99.

А друге: чиж тут не було молодших або і старших членів, котрі хотїли би були позістати при У. Н. Союзі і не бути ся відповідь для себе" касу? Однак так не стало ся. А чому? Бо тут було в касі кілька тисяч долярів і тоті, що тим майном господарили, мислили, що члени розійдуть ся, а вони грішми подїлять ся! А стануя їм був до помочи ще й делеґат з 13-тої конвенції, котрий витратив досить гроший, бо кандидував на головного касієра, але йому штука не вдала ся і як повернув до дому то був лютий і з того то наш величавий відділ виступив з У. Н. Союза.

Але тут зістало пару членів котрі засилали гроші впрост до головної канцелярії У. Н. Союза, а опісля пристали до сестрицтва св. Ольги, відділ 318 У. Н. Союза, і ще кілька мущин приступило, отже разом було 7 мущин у 318 відділі. На річнім мітинґу женщини вибрали мене секретарем і я зорганізував еще 10 нових членів. Тоді на сімох старих членів виступили зі сестрицтва і заложили свій мужеський відділ, число 44, товариство „Українські Січові Стрільці".

Отже просимо Вас, Братя, тепер є добра нагода вступити до нашого товариства, яке приймає нових членів без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. Ми виплачуємо хорим 5 долярів тижневої запомоги, а У. Н. Союз платить зі своїх фондів за инші недуги. По других організаціях того не виплачують. Кожди Українець в Америці знає, що наша організація стоїть на добрих і кріпких підвалинах жадна українська організація не може з нею зрівнати ся. На конвенциї в Гарісбурґу ухвалено, що член, котрий приступить до нашої організації, буде управнений по 3 місяцях до половини посмертного, а по 6 місяцях до цілого посмертного. Також і діти приймаєть ся від 18 місяців, але тільки тих родичів, котрі є членами У. Н. Союза. Нашо нам платити до якихось чужих асекурацій, коли наш У. Н. Союз виплачує 200 долярів за кожду дитину, котра стоїть в Молодечім Союзі і платить таку маленьку квоту, бо лише 25 центів на місяць.

Тож я Вас прошу і взиваю всїх Українців в Нортгемптон і Сіґфрідс, щоби Ви тепер з новим роком приступили в члени нашого товариства і організації У. Н. Союза, а буде нас більша сила і лїпша любов між нами. Зробіть се конечно, але всї разом!

Стефан Кудрик,
секр. 44 відділу У. Н. С.

З DETROIT, MICH.

Дня 8. грудня м. р. відбуло ся в Турнер Гол українське представлене „Підгіряни" під зарядом п. Е. Королишина, але не в хосен для його партії, бо що зібрали від присутних, все те забрали Німці за галю і Італійці за музику, та ще затягнули позичку на кількадесять долярів.

І де ваш розум, панове сего товариства? Чи ви не маєте своєї галї? Таж маєте свою напрохіяльну галю і Український Народний Дім в Гамтрамк. Поцо ми сї доми будуємо? Чи тї доми мають стояти пусто, а ви будете винаймати величаву музику та устроювати серед посту танці?

Возьміть, прошу, під розвагу, що в Дітройт українська кольонія не дуже велика та ще й на кілька партій розділена, так що одні роблять паперскі дрґни, аби їм пошкодити. Ви про се повинні знати!

Гадаю, що сей раз поучить вас і ви будете набудуче огадніщі та не будете робити того, що робити ся неподобно.

Г. С.

З PROVIDENCE, R. I.

Відозва до Вп. Членів 73 відділу У. Н. Союза в Провіденс, Р. Ай., і до всїх місцевих Українців і Українок.

Родимці! Товариство Князя Данила, від. 73 У. Н. С., в Провіденс, Р. Ай., — се найстарше товариство в сім стейті. Воно істнує вже від ряду літ. Еще жиють тії перші піонїри, котрі серед тяжких трудів і мозолів ішли від хати до хати, вишукувати за нашими людьми, котрих можбуло порахувати на пальцях, тай дотого були порозкидувані в сім великім місті по ріжних частях.

Серед тяжкої працї вони заснували товариство Князя Данила, котре і до нинї істнує. О скільки менї відомо, то першими піонїрами були слїдуючі пп.: Преґон, М. Андрець і М. Борис. З першим я нїколи не мав нагоди бачитись, а навіть взагалі не знаю, чи він знаходить ся між живими. Другий з них вже буде рік, як умер на чужині, не рідній землі, полишаючи жену і маленькі сироти. Умер членом У. Н. Союза, для котрого щиро працював до послїдної хвилї житя. Хай чужа земля буде пером щирому синови України! Третий же досі живе в Провіденс і хоч не є вже членом У. Н. Союза, то помимо того не відтягаєть ся від народної роботи, але спішить та кождий зазив і стає спільно до працї на народній ниві.

Помимо кільканайцятьлїтного істновання Тов. Князя Данила не мало щастя зєднати і згуртувати під свій стяг усїх Українців в Провіденс. Провід товариства остає від ряду літ в одних руках. Хоч декотрі урядники є люди щирі, та не все що найменше дозрілі. Другі знова кумове і сватки, котрі шукають власної наживи. Їм не розходить ся о добро народу, але всюди хотїли би ставити своє „я", а коли який підступ їм не вдасть ся, тоді кождий в них є зрадником і кирпиником. Замісць пій поміж людий, котрих знайшли і привести до свого товариства, вони розганяють і тих членів, що вже є в товаристві: одних кривдять, а другим, за дармо дають, аби тільки був добрий кум або сваток (фактів много можу подати). І се власне була причина, що товариство нинї числить заледви 17 членів.

Свідоміші члени, бачучи, що порядку нїколи не діждуть ся в товаристві, позабирали перестулні карти тай попереходили до позамісцевих товариств, хоч жиють на дальше в Провіденс.

Та ще попередні літа як так сяк, аж зачав ся судний день з оскалленим протестом Грицька Болюха, найбільшого боса в товаристві, проти Редакції „Свободи", головного уряду У. Н. Союза і других людий. Той чоловік, не маючи найменьшого характеру, терпить на манію „високости", а хоч знає, що добти кирпню тай підпольну роботу — не уступить з неї, і горе тому, хто не піде за ним або не перерве його кирпїню. Він назве такого чоловіка, останними уличними лайками — звичайно скрито, ховаючись поза плечі других, йому подібних. І коли Редакція „Свободи" його „протест-пашквіль" відкинула, то він біснів ся з лютости, тай хотїв втягнути і мене з цілим моїм товариством ім. Тараса Шевченка до своєї інтриги, але ошибнув ся, сарака, так дали зі своїм пашквілем до „Народної Волї". Та знов грубо загів ся, бо не знайшов ся ще другий йому подібний. Тоді сотник відділів У. Н. Союза стали в очах Гриця зрадниками, що не піпшли за його „гласом".

Другий акт своєї комедії розпочав підчас приготовань до „Українського Дня". Зрадою і підступом він хотїв загарбати вижебрані жертви тай заслати до Федерації, хоч через два рази прирікав сьвято, що ніде за ухвалою народу. Коли знова йому не повело ся, так дальше рабувати вижебраний гріш, попалив собі за „фатиги", а коли мали діти в голоді і холоді простягали ручениа через цїлі дни на улиці, то він, наш Геростарт, їм сказав: „Бог дасть Боже!" — але заплатив в вижебраних жертв для голодних. І думаєте, що хоч почервонїло йому лице з сорому? Ні! В него чоло міднє, витерте, як бляха...

Наступив акт третий, з вибором делеґата на конвенцию У. Н. Союза в Гарісбурґу. Страх, як хотїло ся бути делеґатом, а тут біда, що головна каса У. Н. Союза делеґатів не платить, а самі відділи. А звідки своїх грошій борони Боже з кишені! І сей не береть ся, нудить Гриць сьвітом, а делеґатство так і стоїть перед очима, як бі заклята мара. Вкінци не витримує, біжить до предсідателя: „Андрію! Біл ся Бога! Давай $30, а решту то я вже сам доложу, бо я того певний, що конвенція ухвалить усї кошти делеґатів. Дай, Андрію! Ти всьо можеш зробити, а печатку прибєм раз два". Та предсідатель каже, що без ухвали товариства печатки не дасть... І може би таки був гаразд, як бі не червоні одну десятку. Аби Грицеву амбіцію не образити, вже годи ся дати $20. Гриць хотїв конче $30, і так через одну дінку з зером Гриць буде жалувати до смерти. Але щоби таки мати „онор", Гриць їде на зїзд Федерації до Ню Йорку, а заступництво делеґата полишить п. І. Мартинцеви в Ню Йорку. Та тут, неначе грім з ясного неба, вертає Гриць зі зїзду і притьмом шле „спешел деливери" лист до головної канцелярії У. Н. Союза і жадає вислання нових повновластий, бо вже поїде своїм власним коштом. Та тут біда: вже запізно, тай не удалось їхати, ані повалити п. І Мартинця. Гриць рве волосє на голові з розпуки, бо хто знає, що було би стало ся і ним, як би не я грішний раб божий. Головний сзекутивний комітет У. Н. Союза на своїм засїданю іменував мене членом статутової комісії У. Н. Союза. Гриць, прочитавши в „Свободі" поклик від згаданої комісії, тай і мій підпис, давай знов виливати всю свою підлоту. Як — мовляв — головний екзекутивний комітет мав право мене іменувати?! Таж то зрадник, кирпник, бо не хотїв нїколи йти по стороні суспільного шумовиня. І знов пальнув протест одни, другий, третий, а відтак і четвертий та вже з кількома печатками: одну прибив сам, за другою до знакомого: на тобі, Дмитре, на дорогу, їдь, бо ти можеш скорше дістати печатку по тихо. За третою досвата з кума, а за четверту кого бари даває фундувати. А коли з чубів ішла пара, тоді ситренько підступом витягає папірчик, печатку викрали в ночи і в опівночи припечатав і видан вирок смерти... І той вирок опишов ся на конвенції в руках комісії просьб і скарг. Гриць був певний своєї побіди, тай вже тішив ся, що мене засудять бодай на шибеницю... Та тут стало ся противно. Комісія просьб і скарг, розглядаючи свідоцтво убожества, котре сам собі змалював бідний Гриць, заявила на конвенції в присутности всїх делеґатів і делеґаток, що уважає славний документ Гриця за безпідставний. Тимсамим Гриць вибив сам себе піо своїм лиці.

За мій поступок на минувшій конвенції я соромити ся не буду, а такосамо і товариство, котре мене висилало. Моє сумлїнє чисте, бо я старав ся після змоги сповнити вложений на мене обовязок.

Рівнож не маю урази ані жало до тих людий, що коло бодай ся так ошукати, коли їм нїколи найменьшого зла не зробив, але противно: доложив не мало труду до їх зорґанізовання. А коли вони упали жертвою підлої інтриги Гриця, то зробили се несьвідомо.

А таксамо я не був їм навіть і писав сеї відозви, ані не згадував би ославленого Гриця і його славних подвигів, бо уважаю проти нести поемізувати з таким чоловіком, — як би не його тепершна нова кирпня і злоба. Зачинаєть ся четвертий акт нового шубравства.

Родимці! Члени і Ви, Урядники Тов. Князя Данила, як і рівнож Ви, Вп. Панове, котрі упали се несьвідомо жертвою Грицевої злоби. Слухайте уважно і придивіть ся на нову злобу. Перестаньте Ви, Члени згаданого Товариства: бо се ходить о Ваше сьвято, о Ваш доробок і кровавий гріш, котрий уже літами складаєте.

Гриць вийшов в тайні порозуміня з новим Союзом і хоче Ваше Товариство відорвати з цїлим Вашим маєтком і віддати в руки другої організації — скрентонського Союза. До повного він добрав собі таких самих вироків, як сам. Вже і головний урядник скрентонського Союза колядує по Провіденс. Та я не мав би нїчого проти того, коли би роботу робили, як належить чесні і совісність людська, бо людий знайдеть ся ще много, котрі не стоять в жадній організації, тож хай би пробували щастя, але вони роблять злочинним замах на готове товариство, а се підло і по злодійськи. Тож кличу до Вас, Члени. Доки будете терпіти кирпників у своїм товаристві? Чи Ви в дійсности позволите на те, аби вирядки не йшо осьміхували перед сьвітом Ваше кровавє добро, але до того, аби ще зрабували Вас самих і Ваш кровавий гріш? Протріть очи, беріть мітли в руки тай виметіть усяке сьміте, яке знаходить ся у Вашім товаристві. Викиньте сьміте на гній, впустіть до хати сьвіжого воздуха, аби смердяча атмосфера не отруїла Вашого організму. Станьте всї як один на сторожі Ваших прав і Вашої організації, в котрій уже літами стоїте. Зробіть уже раз порядок, аби заушники не посміли більше простягати своїх брудних рук по Ваше добро. Ми всї станемо по стороні Ваших прав і Вашого майна, а коли би кирпники хотїли проти Вашої волї загарбати хоч один Ваш цент, то право судове стане по стороні Вашій.

Гриць думає, що коли минувша конвенція У. Н. Союза ухвалила відлучити місцеві каси від У. Н. Союза, то вже тимсамим можна рабувати весь маєток товариства безкарно. Але він грубо помиляєть ся. Він не знає в своїм засліпленю, що коли йно 6 членів лишаєть ся в товаристві, то тимсамим увесь маєток лишаєть ся разом з оставшими членами і головний уряд У. Н. Союза стане на сторожі того майна та не дозволить, аби робило ся насильство.

Стійте всї твердо, абисьте опісля не нарікали на свою плоху вдачу. Вн-ж повинні знати, що жадна инша організація не дасть Вам тих користий, що наша славна організація, У. Н. Союз. Знайте рівнож і те, що жадна конвенція У. Н. Союза не дала стільки користий і прав своїм членам, що дала минувша конвенція.

Коли будете потребувати поради чи яких вказівок проти заушників, то удайте ся до мене, або віднесіть ся впрост до головного уряду У. Н. Союза.

Подивіть ся на 246 відділ в Кромптон, Р. Ай., що з ним зробили кирпники, як його розбивали, а прецінь се був досить сильний відділ! І власне тойсам Гриць приложив свою брудну руку до вишення того відділу, а тепер хоче тосамо зробити з Вашим товариством. Тому геть з галапасниками і кирпниками! Геть з колядниками скрентонськими! Для них не місце між Вами!

Спитайте сьвідомих людий з Манчестер про зделки Гриця, а там знайдете його значки. Тож позір!

Омелян Рекрут,
секретар тов-а ім. Тараса Шевченка, від. 241 У. Н. С., в Провіденс, Р. Ай.

Зіньковe щасте.

(Оповіданє).

Через рік після одруженя Зінька забрали в москалі (салдати). Шкода було покидати молоду вродливу жінку, та що-ж зробиш?! Треба йти... Марійка оповила руками шию чоловіка і плакала, схиливши голову на груди. Заблищали були, немов буйні краплини дощу, і в Зінька на очах дві сльози, але він хутко переміг себе і заспокоював жінку:

— Годі, годі бо, Марійко, тобі... Три роки — не весь же вік. Відслужують люди, та й назад живі та здорові вертають ся.

Але Марійка ще дужше плакала та голосила:

— Ой, голубе-ж сизий, ріднесенький мій!... Як же я без тебе тай житу-му, хто-ж мене від людий, бідну, захистить?!...

Сумно було спершу Зінькови в москалях — давила брудна казарма та брак волі, але згодом звик і спокійнійше переносив розлуку з домівкою. Тільки часто, коли, втомившись за день, лягав спати, довго лежав, заплющивши очи, і згадував минуле. Тоді робилось весело на серці і разом болючо за минулим, а сум тихо обгортав душу та навівав бажане полинути туди, у рідне село.

У маленьке вікно сяяв місяць і нагадував про парубковане, про щасливі вечері з Марійкою. Вона тоді служила в місті за покоївку, а він учив ся в кравця шитя. Він закохав ся у вродливу, з великими карими очима покоївку, що близенько жила в панів, і шукав слушного часу для близщого з нею знайомства. Се якось трафилось, і хутко те, що ранійше мав тільки в мріях, зробило ся дійсностию. Вродлива покоївка покохала Зінька, і вони чекали лише кінця його науки, щоб побратись та потім щасливо зажити в його рідним селі. Именно в селі, бо міста він не любив і залишитись у нім не думав, а в селі він мав ще досить нову хату, чудовий садок і трохи землі. Поки був у місті, наймав усе жидам, але в думках він щасте своє малював не инакше, як тільки там, в маленькій білій хатині, в рідним селі. Хоч Марійка спершу й намагала ся переконати його залишитись у місті, бо тут, мов, не меньше можна найти праці путящому кравцеви, але він тільки усьміхав ся на її поради.

— Ех, Марійко! Виросла ти в місті, то так і говориш, бо не знаєш, як любо та хорошо в селі. Що тут за жите в твоїм місті, в отсих камяницях, де тільки небо її видно, та і те закопчене димом. А там, Марійко, скрізь любо, зелено, а небо над тобою глибоке, як море, і всіяне все зіроньками, немов хто по нім розсипав дорогі самоцьвіти... Скрізь тобі хатки білі, чисті, заквітчані, немов дівчата барвінком, зелеными садками, а тут що? Пісок, курява, камінь — та й усе!...

Так пригадував Зінько все вечерами, лежачи в казармі. Пригадував і те, що люди в селі відраджували його дружити ся з білорукою — міщанкою та ще й покоївкою, але він не звертав на се уваги. Він кохав її, вона його, і сього досить... Робота Марійці була в Зіньковім хазяйстві не тяжка, бо заробляв, кравцюючи, добре, і для жінки не жалів нічого. І знову зробилось болючо на серці, коли згадав, як то тепер бідній Марійці приходить ся самій справляти ся з усім без його допомоги.

— Слава Богу вже останній рік, — розважав себе Зінько — дослужу, а там знову гайда до дому. Потерпи, Марійко... — і, перевернувшись на другий бік, спокійно засипляв на твердих нарах.

І нараз, несподівано для всіх, спалахнула війна. Полк, у котрім був Зінько, стояв далеко від рідного села і він навіть не був дома, не попращавсь із Марійкою. Тепер всі мрії розлетіли ся, і він мусів готовитись не тільки до того, що вже скоро не побачить Марійку, але й до того, що може вже й ніколи не побачить ні її, ні біленької хати з молодим садком, ні рідного села. І робило ся шкода, що за весь час служби він ні разу не міг навіть бути дома... Тяжко було на серці, хотілось вирвати ся хоч на мить туди, за сотні верста, та замісць сього мусів надівати на себе амуніцію, щоб йти на стацію. Ішли рівними рядами по широких улицях міста між натовпом людий, що проводжали їх, і жваво ступали в такт музики. Блищали на сонці вичищені штики і, скільки захватить око, колихались річкою по улицях міста. Щось сумне грала орхестра, а в її згуках богато з них вже почували собі подих смерти й для них лунав той похоронний марш.

Тяжка війна тягнула ся вже осінь і зиму. З многих давнійщих своїх товаришів Зінько тепер майже не мав нікого. Дехто лишив ся на віки під снігом у Карпатських горах, дехто був у лазареті, а він все, немов якимось чудом, оставав ся живий і навіть не ранений. Часто бачив смерть в очи, почував на собі її страшний холодний подих, і тоді в уяві нараз зявляло ся смутне заплакане обличе Марійки... То був ангел хранитель в тяжкі хвилини. Рідко посилав листи до дому, бо не мав змоги, а ще рідше одержував із дому. А коли одержав — се був для нього празник, котрий веселив тяжке жите.

Перед самим Великоднем Зінька ранили в ліву руку і післали в лазарет. Рана була не тяжка, загоювала ся скоро, і Зіньковидозволили поїхати на деякий час до дому на поправку. Зінько ледви не плакав від щастя і, як дитина, усьміхав ся сам до себе, наперед малюючи щасливу зустріч дома... Уявляв собі радісне лице Марійки, її великі здивовані із слізми щастя очи і ту цікавість, з якою вона буде оглядати срібний хрест у нього на грудях...

Тому нічого не написав про свій приїзд і нишком їхав до рідної стациї, хоч бажав би не їхати, а летіти, як вітер, на крилах шалених якихсь, як вихор, за-мить щоби примчати ся в щасливе місце... Перед досьвітком поїзд спинив ся біля маленької цегляної стациї в поли й через кілька хвилин помчав ся далі, зникаючи за чорним гаєм...

Зінько хутко виплигнув з вагону і ввійшов у стацію. Там було порожно, як і на дворі за будинком. Візників не було, тому прийшло ся йти пішки до свого села. Се трохи засмутило Зінька, бо їдучи, він скорійше був би дома, а кожда хвилина для нього тепер була повна болючого і разом солодкого чеканя. Не счув ся, як промайнули три верстви і перед ним заманячіли вітраки біля села. Старі, знайомі вітраки. Як часто бувало він тут пастухом просиджував, ховаючись від дощу, і якими вони йому тепер здавали ся рідними та близкими...

Сонце, немов і собі радіючи разом із Зіньком, весело і блискуче, викотилось на блакитне небо, усьміхаючи ся до щасливого Зінька, та оглядаючи широкі із свіжою зеленою травою лани, гаї і села... Зінька дивувало те, що за сей час, на його думку, довгий, як вічність, майже нічого не перемінилось у рідним селі. Тіжсамі старі верби над шляхом, широкі по обидвох боках дороги рови з темною водою і невилички, що немов грибн приплюснулись до землі, біленькі хати. Люди, зустрічаючись, здивовано дивили ся на Зінька, прикладаючи долоню від сонця до очий, а потім, пізнавши враз починали усьміхатись і розпитувати про новинки. Та Зінько, хутко відповідаючи, спішив до дому...

Ось уже і їх куток... Одна, дві три... А он, ізза Даниловях тополь виглядає, і його невеличка, трохи кривобока хата. Серце голосно стукає в грудях і немов бажає вирватись та полинути хутіще від нього до його бідної, коханої Марійки...

Стара ліса, на-пів розхилені ворота і зелене молодою травою подвіре. Зінько нервово відхиляє ворота, майже перебігає подвіре... і прожогом влітає в хату... Спинив ся біля порога і схвильованим поглядом оглянув хату. Все так, як і колись було, все на тім же місци... Але деж Марійка, чому нікого нема?!... Немов у відповідь на се ізза печи виплигнула дівчина років десяти і здивовано подивила ся на Зінька.

— Драстуйте! — промовила, оглядаючи москаля.

— Драстуй, а де Марійка?...

— Пішла у крамницю чогось, а мене попросила доглядати дитину, — відповіла нерішучо дівчина і знову глянула на Зінька.

— Дитину... — промовив той, не розуміючи. — Чию дитину?!... В сей час із полу закричала дитина, і дівчина, кинувшись туди, відповіла, усьміхнувшись, на таке питане:

— Чию! Звісно чию — її Марійчину...

Зіньковинараз чогось зробило ся нудно, потемніло в очах і напала якась слабість, як колись у окопах, коли його ранила куля... Він у безсилю сів на лавку і схилив голову на груди...

— Дитина... — прошепотів він.

В сей час на полу голосно кричала мала дитина, і цитькала, бажаючи забавити її, дівчина.

— Марійко... — нараз промовив неголосно, але з мукою в голосі Зінько, — Марійко, що ти зробила?!... — Горло здавило нервове ридане... Замовкла на час дитина, а дівчина, перехилившись ізза печи, здивовано дивилась на незнайомого москаля. Зінько, не помічаючи сам, що робить, узяв з водою кружку, напив ся води, і тихо вийшов із хати. Коли дівчина вибігла на двір, побачила, як через городи та левади йшов, згорбивши ся, з похиленою головою і з перевязаною білою хусткою рукою москаль, простуючи до стациї.

Зінько вертав ся знову туди, відки тепер не думав вже вернути ся...

Ю. Юрась.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в неділю, 20. січня с. р., точно о годині 2.30 пополудни, в У. Н. Домі під числом 84 Грейлінґ ул. Просить ся всіх членів прибути на сей мітінґ, бо на нім обзнакомите ся з новими системами, які від сего мітінґу розпічнуть ся. Рівнож взиваєсь ся всіх членів, щоби складали свої місячні вкладки на час, аби можна було замкнути книжки по мітінґу. І просить ся вирівнати свої залеглости. На тім мітінґу є до полагодженя богато справ, які остали ся з минувшого мітінґу, і відобране урядованя від старого уряду. Тепер новий уряд стане урядувати, тож просить ся всіх членів, аби в сім році старали ся придбати як найбільше нових членів. Також вписуйте свої діти до Молодечого Союза. — В. Гах, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Посафата, від. 217, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеть ся в неділю, 20. січня, не скорше, як о 2-гій годині пополудни, в парохіяльній гали під ч. 345 Ремінґтон ул. Також повідомлясть ся, що на річнім братськім мітінґу, який відбув ся дня 16. грудня м. р., вибрано новий уряд, до котрого між иншими увійшли отсі члени: Н. Мурашко, предс.; М. Кузь, секр.; Д. Кобель, кас.; В. Лупшшин, М. Рудий і І. Заверуха, контрольори; Н. Грипак, Н. Лупшшин, І. Кучмій, О. Дуда і Г. Берецький, дозорці хорих. Рівнож подасть ся до загального відома всім членам бр. св. Посафата, як також усім тим Українцям, в Рочестер, Н. Й., котрі бажали би вступити в ряди членів У. Н. Союза, що на повисше згаданім мітінґу будеть ся принимати нових членів за половину вступного до У. Н. Союза. Тож обовязком кождого члена є приєднувати як найбільше число нових членів до У. Н. Союза, а нарікаиям, що будьмто нові члени приносять шкоду для братства, з початком сего року, завдяки конвенційним ухвалам щодо суспендованих членів, не повинно бути місця. — М. Кузь, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. Николая, від. 127, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в неділю, 20. січня б. р., в гали коло церкви, зараз по Службі Божій. Буде досить справ до полагодженя, тож просить ся, щоби всі члени явили ся. Буде приймати ся нових членів до братства і до У. Н. Союза за половину вступного, тож хто є членів має якого знакомого, то прошу його привести з собою на мітінґ. — В. Плахта, предс.; П. Стецюк, кас.; І. Шаравський, секр.

ТОЛЕСТОН, ІНД. Тов. „Любов", від. 100, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 9. грудня м. р. вибрано отсих нових урядників: Т. Менцінський, предс.; А. Цебак, заст. предс.; І. Щерба, секр.; М. Морозевич, заст. секр.; В. Загтинець, кас.; А. Крушинський і С. Жуковський, контрольори; І. Заворовський, опікун хорих. — І. Щерба, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Дасть ся до відомости, що братство св. Василія, від. 214, на Бріджпорті, Шікаго, Ілл. буде мати річний мітінґ в неділю, 20. січня б. р., о 2-гій годині пополудни, в домі секретаря під числом 3232 Савт Морган стр. Просить ся всіх місцевих і позамісцевих членів явити ся, бо буде вибір нового уряду і є иньші важні справи до полагодженя. Нелвивший ся член заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. Користайте, Родимці, з доброї нагоди, бо почавши від січня б. р. приймаєть ся нових членів до У. Н. Союза за половину вступного, а до братства без вступного. Просить ся кождого члена, щоб на цовий рік постарав ся приєднати хоч одного нового члена до братства і до У. Н. Союза. Котрий з членів має діти, нехай запише їх до У. Н. Союза, а не до жидівських асекурацій, бо Союз виплачує $200 і дає ґазету „Цьвітку" за одного кводра на місяць. — В. Зелінко, секр. і опікун дітий.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Вера", від. 69, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбудеть ся дня 20. січня о годині 2-гій пополудни в У. Н. Домі під числом 217-219 Е. 6-та улиця. Кождий член повинен явити ся на сей мітінґ, бо будуть важні справи до полагодженя. — А. Загоруйко, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ.

Бр. св. Стефана, від. 181 У. Н. Союза — уряджує —

ВЕЛИКИЙ РІЧНИЙ БАЛЬ

в суботу, дня 19. січня 1918 р.

в У. Н. Домі в Менвіл, Р. Ай.

Просе запрошуємо доокólичні українські товариства і ватаги, всіх охочих людий до забави.

На балю буде приграувати добірна музика і обслуга буде чесна за що ручить

6 КОМІТЕТ.

ІСТ ЮНГСТАВН, О.

СЕСТРИЦТВО ПРЕСВ. ДІВИ МАРІЇ від. 119 У. Н. Союза в Іст Юнгставн, О. — устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в суботу, дня 19. січня 1918 р.

в гали Кров, І. Юнгставн, О.

Початок точно о годині 6-ій вечер.

Вступ для мущин 50 цнт.

Для женщин вступ вільний.

Тож просить ся всіх братів з відділу 218, з 230 і 47 з Юнґставн, щоби до нас заглянули. За добру забаву ручить — 6

КОМІТЕТ:
Марія Оменюк, предс.;
К. Кордаш, секр.;
Катерина Коваль, касієрка.

АНСОНІЯ, КОНН.

Позір! Українці! Позір!

Український Драматично-Співацький Кружок з Дерби, Конн.

— відограє —

в суботу, дня 19. січня 1918 р.

в „Джерман Гол"

на Мейпл улици в Ансонії, Конн.

театральне представлене

„СТРАЙК"

сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичині, твір Н. Струтинського.

В представленю відгравати будуть слідуючі особи:

Вокоман Підскакевич, типовий „латка" середних літ ...Петро Кендзерський
Реентий, чоловік старший...Гр. Князевич
Настуня, його дочка...Анна Томцьо
Маруся, подруга Насті...Текля Семчишин
Іван, жидівський помічник......В. Калина
Семен, академик.......Теод. Михальчук
Василь, молодий господар......Н. Гнщук
Василиха, його жінка..Марія Королишин
Никола, молодий парубок...Іван Матофій
Матій, молодий парубок....Петро Вовчук
Мордко, арендар..........Василь Кривків
Павлуньо, школяр...........Еміль Томцьо
Юрко, школяр.................А. Томцьо
Жандарм ....Стефан Ваюс

Початок представленя точно 6.30 вечер.

ЦІНА МІСЦЬ: І-рядне 50 цнт.; Галєрія і ІІ-рядне 35 цнт.

По представленю відбуде ся

ВЕЛИЧАВА ЗАБАВА

з танцями при звуках добре вишколеної орхестри ансонійської.

Просить ся всіх доокólичних Українців прибути як найчисленнійше. За добру забаву ручить — КОМІТЕТ. 5-7

ПОЗІР УКРАЇНЦІ З ШІКАГО І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

Перша перший в Шікаго Аматорський Драматичний Кружок з Вест Пулман, Ілл., відіграє штуку

„ЦИГАНКА КРАСАВИЦЯ"

в 3-ох діях, Гр. Солодковича

в неділю, дня 20. січня 1918 р.

в гали п. Станціка, 205 Іст 115 ул., Кенсінґтон, Ілл.

Тож просимо всіх Українців як з Шікаго так і околиці, прийти на се представлене, бо рідка нагода таку штуку побачити.

Початок о годині 5.30 пополудни.

ВСТУП 75, 50 і 35 ЦНТ.

Музика добірна. Буфет у власнім заряді.

По представленю баль до год. першої в ночи.

Добра нагода для тих, котрі хотять розвеселитись.

За добру забаву ручить

4,6,7 КОМІТЕТ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

БРАТСТВО СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА, від. 109 Провидіня

устроює

Б А Л Ь

в суботу, дня 19. січня 1918 р.

B MERCANTILE HALL,

849-51 N.FranklinSt., Philadelphia, Pa.

На сей баль запрошуємо всі Хвальні Братства і Товариства до численної участи, а се: Бр. св. Арх. Михаїла, Бр. св. Георгія, Бр. св. Василія Вел. від У. Н. С.; Бр. св. Посафата, Бр. св. О. Николая, Бр. св. Василія Вел. від Провидіня; Бр. св. Ів. Хрестителя, Тов. Любов, Тов. Надія від У. Р. С.; Тов. ім. Ів. Франка, Тов. Мир, Тов. ім. Т. Шевченка і Тов. Січові Стрільці.

Так само запрошуємо всіх Українців з Філядельфії і околиці. Сподіваємо ся, що Хвальні Братства і Товариства прибудуть на сей баль, за що складаємо сердечну подяку. Згадане Братство буде старати ся в-якийнебудь спосіб відвдячити ся за Вашу приєутність.

До численної участи запрошує

6 БАЛЕВИЙ КОМІТЕТ.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

ЗАХОДАМИ ЗЛУЧЕНИХ РОЧЕСТЕРСЬКИХ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ

— відбудеть ся —

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в суботу, дня 19. січня 1918 р.

в парохіяльній гали під ч. 345 Ремінґтон стр.

Укр. Пар. Комітет запрошує до численної участи у сім бали членів і членкинь усіх рочестерських товариств і братств, як також усіх парохіян. Всім, кому лежить на серци добро свого народу, хто бажає рочестерській українській школі як найкрасшого розвитку, хто всniвчуває недолю і недостаток українських сиріт у Філядельфії, сей рішучо повинен прийти на сей баль, бо часть доходу зі сего балю призначена на сиротинець у Філядельфії, а часть на инші народні цілі.

Початок точно о годині 7-ій вечер.

ВСТУП 15 і 25 ЦНТ.

6 КОМІТЕТ.

МОЖЕ НЕ ПОДОБАЄТЬ СЯ Українцеви дещо в „Свободі", то тоді не треба прилюдно ганьбити своєї ґазети, бо вона своя; зате добре написати до редакції, що осьто мені те а те не подобаєть ся, а рівночасно треба подбати про зріст ґазети. Коли „Свобода" буде мати богато передплатників, тоді знайде і найліпших робітників, які вдоволять усіх читачів. І тому треба конечно приєднувати нових передплатників „Свободі".

Читайте українські книжки і газети бо часто читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Чужинці з невтральних держав вільні від військової служби.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 14, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Горожани або піддані европейських невтральних держав, без ріжниці, чи вони мають перші горожанські папери чи ні, будуть вільні від військової служби в Злучених Державах, коли о се постарають ся через своїх диплєматичних представників. Покликані вже до армії, коли сього зажадають, будуть увільнені. Число зареґістрованих чужинців з чотирох невтральних держав представляєть ся, як слідує:

Швеція	24.663
Норвеґія	16.678
Данія	8.063
Голяндія	6.679

Голосіть ся по військові квестіонарі.

Центральне військове бюро в Ню Йорку повідомляє, що військові квестіонарі вже розіслано для всіх реґістрованих 5. червня 1917 року. Хто ще доси квестіонара не дістав, повинен сам особисто зголосити ся до комісії у своїм окрузі, бо в противнім случаю буде караний.

Ірляндські женщини жадають, аби президент Вілсон узнав независимість Ірляндії.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 11, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

„Жіноча Рада" в Дублині (столиця Ірляндії) предложила президентови Вілсонови просьбу, щоби він поставив справу політичної независимости Ірляндії в формі айриської републики яко одно з услівій сьвітового мира. Петицію підписали визначні женщини Ірляндії. Президентови передала її пані Скефінґтон, яка заявила, що в тій хвили президент Вілсон був дуже сердечний і симпатичний.

Зміна в редакції „України".

Шікаґовська „Україна" в числі 33-тім з 3. січня б. р. доносить про деякі зміни при згаданім тижневнику. Редактор і менаджер часописи, п. Юрко Попель, який є українським незалежним сьвящеником у Шікаґо, Ілл., уступив, а місце редактора заняла пані Наталія Гриневецька. Напрям часописи, доси безпринципіяльний, буде від тепер „національний, поступовий, безпартійний".

В падолисті вивезено до Швеції товарів за 9 долярів.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 11, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

В падолисті 1917 року Швеція дістала від Злучених Держав товарів за 9 долярів, підчас коли Голяндія за тойсам час дістала відси товарів за 14,914.773 доляри.

Радить вбивати молоду худобу.

І. Дейвінпорт, декан рільничої колеґії при іллінойськім університеті, промовляючи публично на вічу в Шікаґо, Ілл., радив убивати молоді телята, щоби тим способом заощадити краєви більше паші і доставити більші засоби мяса.

9 місяців арешту за продаване алкоголю жовнірови.

Один салуніст в Гобокен, Н. Дж., дістав 9 місяців арешту за се, що продав жовнірови склянку пива.

Перший крок для відлученя Бруклина від Ню Йорку.

Іменоване деяких нових урядників для Бруклина уважають першим кроком відлученя його від Ню Йорку. (Як звісно, Бруклин, який має около 2,000.000 мешканців, є дїльницею Ню Йорку. До 31. грудня 1897 року Бруклин був самостійним містом, а від 1. січня 1898 року його прилучено яко дїльницю до Ню Йорку. В короткім часї він правдоподібно схоче відлучити ся і стати знова самостійним містом).

Бувший посадник Ню Йорку є майором в корпусї летунів.

Бувший майор (посадник) Ню Йорку, Джан Пуррой Мічел, вступив до корпусу летунів, де одержав рангу майора.

КАНАДІЙСЬКІ ВІСТИ.

Арешти Українців у Вінніпеґу.

Міська поліція у Вінніпеґу, Ман., арештувала сімох Українців: Гринька Гайка, Івана Чипруна, Константина Магура, М. Шеґду, Івана Худого, Якова Мельника й Івана Войтовича. Чотиром першим закидають, що є нереґістрованими чужинцями, а Худому, Мельникови й Войтовичови, що не ставили ся перед військову комісію. Їх справу передано військовим властям.

„Свої" обрабували „свого".

В пятницю (21. грудня 1917 р.) у Вінніпеґу, Ман., рабівники обрабували на улици робітника Петра Думку, який по 10-тій годині вечером вертав до дому від знакомих краянів. При улици Каледж зупинило його трох мущин. Один вимірив до Думки стрільбу, а два инші кинули ся на нього і почали бити, а рівночасно обшукувати кишені. За хвилю рабівники зникли, а з ними 140 долярів. Думка щойно того вечера зміняв чек на 140 долярів, які дістав яко платню за роботу. Можна сподївати ся, що рабівники знали про се, а з того можна вносити, що Думку обрабували його товариші працї, які бачили, як Думка брав чек на гроші, або таки „свої", які знали, що Думка має при собі гроші.

Торонтонські Жиди їдуть до Палестини.

Здобутє Єрусалиму Анґлійцями зробило великий рух між американськими Жидами. Канадійські Жиди зорґанізували у Торонто, Онтеріо, комітет повороту до Палестини. 300 жидівських родин вже зголосило ся до повороту в країну своїх батьків.

Поворот Стефенсона.

Славний дослідник Вільгармар Стефенсон, який був вибрав ся у сьміливу подорож до північного бігуна в цїли наукових дослідів, повернув зі своїми товаришами назад до Канади.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Склад польського кабінету.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 14, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

По довгих переговорах з ріжними партіями і визначнійшими особами Ян Кухаржевский успів сформувати польський кабінет, до якого однак не входять офіціяльні представники національного центра.

До польського кабінету входять: Іван Кухаржевский — премієр; граф Розтворовский — директор політичного департаменту; Іван Стецкий (люблинський національ-демократ) — міністер внутрішних справ; Іван Стечковский (бувший директор галицького краєвого банку) — міністер фінансів; Станислав Буковецкий — міністер справедливости; Антін Поніковский — міністер просьвіти; Йосиф Мікуловский-Поморский — міністер рільництва; Іван Заглоневский — міністер промислу і торговлї; Стефан Пшановский — міністер поживи; Станислав Станішевский — міністер публичних робіт.

Польські робітники в Німеччині.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 14, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Під теперішну хвилю — як заявив один польський посол в німецькім парляменті — в Німеччині працює при воєнних роботах 700.000 польських робітників.

Скарга з приводу катастрофи в Галіфаксї.

До морського суду в Галіфаксї, Нова Шкоція, де 6. грудня 1917 року лучила ся страшна катастрофа, внесено скаргу о два міліони (2,000.000) долярів відшкодованя. Скаргу внесли властителї корабля Монт-Блянк проти норвежсько-бельгійського запомогового корабля Імо.

Страшні морози в Швеції.

Доносять, що в деяких північних околицях Швеції морози доходять до 70 степенів Фаренгайта (52 степені Цельзія). — На Україні найсильнїйші морози доходять деколи до 32 степені Цельзія.

Брак поживи в Анґлії і Франції.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on January 14, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Льорд Ронда, британський контрольор поживи, у телеграмі до Вашінґтону говорить, що споживна ситуація в Анґлії і Франції є критична. У Франції приміром лише жебраки і мущини та женщини при тяжкій роботі дістають денно чотири або пять кромок хліба.

В Парижи лише раз на тиждень можна купити тютюну,

Француський тютюн і циґаретки можна дістати в Парижи лише раз на тиждень, бо лише раз в тижни трафіки є отворені через 30 мінут. Коли зближаєть ся час отвореня трафік і фабрик тютюну, тоді збирають ся довгі ряди курців і кождий по черзі дістає порцію тютюну. Кажуть, що такі ряди курців є довші від рядів тих, які їдуть по уголь.

Сухий день в Анґлії.

З приводу дня молитви неділя (6. січня б. р.) була сухим днем в цілій Великій Британії. Се перший такий случай в історії сеї держави.

Граф Люіджі Кадорна.

Граф Люіджі Кадорна був донедавна головним командантом італійської армії. З приводу останних невдач італійської армії він був змушений уступити із сього становища, але його популярність в широких масах народу не перестала жити.

Ріно Алессі, італійський кореспондент нюйорського „Глоб-у", каже, що Люіджі Кадорна є незвичайно характерною людиною. В нім — каже Алессі — є злучені всі найліпші якости інтеліґенції, почутя шляхотности і характер, твердий наче альпейський ґраніт. Є горячим католиком і релїґійним чоловіком; визнає релїґію Дантого, яка опирає ся на засаді морального почутя обовязку і відвічальности перед вітчиною, народом, історією та Богом. Італійський нарід уважає Кадорну за чоловіка, який пробудив у нім національну енерґію.

Нова конституція в Монако.

Дня 1. січня 1918 року князь Альберт, монарх князївства Монако, видав розпорядженє, привертаючи в краю конституцію, яка не істнувала вже від початку війни. — Князь Альберт по вступленю на престол по своїм батьку Карлі III. в 1899 році аж до 7. січня 1911 року був абсолютним монархом Монака. В 1911 році змінено конституцію в той спосіб, що князеви до помочи вибирано тайним і загальним голосованєм народну раду. — (Монако — се маленька держава на побережу Середземного моря; сусідує з Францією. Простір краю виносить 8 (вісім) квадратових миль американських, а населенє краю виносить около 16.000 душ).

Любовниця бувшого австрійського цісаря померла.

У Відни померла Катерина Шрат, любовниця бувшого австрійського цісаря Франц Йосифа І., якій він по своїй смерти в 1916 році оставив 250.000 долярів. — Пані Шрат, ще заки запізнала ся з цісарем, була славною віденською акторкою. Вона була жінкою барона Кіша, угорського офіцира, який помер в 1909 році. Цісар і цісарева Єлисавета уподобали собі Катерину, бо мала кравний вигляд і незвичайні тілесні рухи. Вони запропонували їй місце в двірськім театрі, на що пані Шрат дуже радо згодила ся. У дворі мешкала в кімнатах, які сусідували з кімнатами цісаря, котрий майже що дня їв з Катериною снідане. Катерина вплинула на цісаря, щоби він поліпшив долю її мужа і цісар іменував її мужа австрійським консулем. Коли в 1898 році в Швайцарії замордовано Єлисавету, Катерина Шрат заступила — як кажуть — її місце на цісарськім дворі. Пізнїйше вона почала інтересувати ся політичними справами на шкоду народам. Була великим ворогом Мадярів. Одного разу вона покинула цісарський двір і удала ся до Голяндії. В кілька днів пізнїйше у віденських німецьких часописях появило ся таке оголошене: „Каті (цісар кликав її звичайно Каті), поверни назад. Твій засмучений Франц"...

Хоч по своїй смерти Франц Йосиф оставив їй 250.000 долярів, то — як доносять телеграми — вона умерла у великій бідноті.

ВСЯЧИНА.

Як в зимі хоронити ся від запаленя легких.

З кождою струєю зимного повітря приходить також епідемія запаленя легких. Се є дуже небезпечна недуга, а в такім часї, як зима, вона виряджає між людьми величезні знищеня.

Підчас сильних морозів у зимі більшість людий спить при тісно замкнених вікнах, вдихаючи притім нечистий воздух. А ліпше є для вашого здоровля, коли ви отворите вікно, а натомісць добре накриєте ся. Бо коли вікна сильно замкнені і воздух не може прочищувати ся, а дотого ще в печи палить ся огонь, тоді вам бракує найважнїйшої части воздуха, а іменно кисня.

Треба памятати, що запаленє легких не вчіпить ся здорових людий, Але сеї недуги повинен стерегти ся кождий, бо епідемічних бакциллів є повно у воздусї. Чоловік вдихає їх у себе. Вони є всюди, а найбільше в таких місцях, де є богато людий. Тому ліпше є перебувати частїйше на повнім воздусї.

Але є приміром такі міста, де чоловік не має як бути на сьвіжім воздусї. Як приміром у Ню Йорку уникати товпи, коли там нема місця, де не була би людська юга. Там всюди повно людий: по трамваях, у підземних і горішних зелїзницях, по церквах, по ресторантах, приватних мешканях, а вже не треба згадувати що дїєть ся по салунах. Тут не можна ніяк зарадити; є лише один спосіб, а се — держати своє здоровлє в порядку, щоби воно було відпорне на всякі епідемічні атаки.

Що найважнїйше — треба все стерегти ся від перестуди, бо перестуда є найліпшим приятелем епідемії запаленя легких. Але біда в тім, що від перестуди не все можна утїкти. Тут можна зарадити лише призвичаєнєм себе до зимнїйшої атмосфери, а також перед відходом з теплого місця тепло одягнути себе.

Памятайте також, що на чистім воздусї треба віддихати глибоко і цілою грудию. Треба пити богато води і ніколи не переїдати ся. Треба їсти о стільки, щоби бути ні повним ні голодним. Треба уважати і на вибір страв та не їсти таких, які не дають ся скоро і легко стравити.

Не пийте острих напитків, бо епідемія запаленя легких, коли її захопите, заатакує впрост ваше серце. Алькоголь ослаблює серце і воно не може сповняти тих функцій, які наложив на нього людський орґанізм. — Тому стережіть всякого лиха, яке загрожує вашому здоровлю.

Як Распутін дістав ся на царський двір.

Вже за пановання в Росії царя Александра II. і Александра III. (від 1855 року) православна церква грала в російській внутрішній і заграничній політиці величезну ролю. Попи були керманичами російської імперії. На царськім дворі в Петроградї перебували попи-монахи, від яких залежала вся доля великої російської держави. та ніодин з тих монахів не мав на дворі такої сили і такого впливу на монарха і цілу його родину, як замордований з початком 1917 року селянин з Тобольска, Грицько Распутін, який 20 літ на царськім дворі відгравав визначну ролю і був би дальше відгравав, коли би не куля князя Юсупова, яка зробила конець житю пройдисьвіта.

Се було в маю 1896 року. В Москві розійшла ся вість про короноване нового царя Николая II., який в падолисті 1894 року переняв трон від свого батька Александра III. Між духовними слугами московського митрополита, який переводив у Кремли акт коронації Николая II., спостережено одного около 30-літнього мущину в монашій одіжи; він був надзвичайно краси, з довгим, спадаючим волосем, з мужеською відвагою і величиною тіла, що всім пригадувало Петра Великого. Матір царя, Марія Теодоровна, яка тоді була в Москві підчас коронації сина, звернула велику увагу на сього монаха. Вона довідала ся, що він зветь ся Распутін, який був колись господарем в Тобольску (на Сибіри), а відтак вступив у монахи. Распутін зауважив, що стара цариця глядить на нього і коли вона попросила його через других приступити до неї, він дуже радо послухав. Тоді вони розмовляли між собою довший час. Вона розповіла йому про недугу її улюбленого сина, великого князя Юрія Александровича, який тоді перебував на лїченю на Кримі. Довідавши ся про се, Распутін подумав хвилину, а відтак заявив, що за два роки з Криму до Петербурга привезуть вже трупа її сина, який тоді лїчив ся на Кримі. Таке пророцтво затрівожило стару царицю. Вона побачила, з якою повагою говорить до неї Распутін і увірила в нього яко чоловіка чесного, поважного і Богом післаного. Тоді вона представила його свому синови Николаєви II. і просила, щоби він взяв його (Распутіна) на царський двір, що і стало ся. На дворі він здобув собі велику повагу. Всї його шанували, а цар не підписав ніякого указу без його поради або просьби. Дійшло до того, що вже в 1899 році Росією правив Распутін, а не цар або міністри. На царя він мав такий вплив, що, будучи оба на самоті, цар услугував йому. А всїх міністрів Распутін держав у своїй кишени. Коли захотів, тоді усував того міністра, якого не терпів. Але вплив його тривав аж до кінця російсько-японської війни (1905 року). Тоді російська держава була над упадком; внутрішний нелад прибрав страшний вид, — царський трон захитав ся. Несподївано цар Николай II. знайшов чоловіка, який обіцяв вирвати його з того нещастя і завести в краю порядок. Сим чоловіком був Столипін. Він взяв на себе уряд премієра; взяв у руки цілу державну керму, але від царя зажадав, аби Распутіна усунути з двора і взагалі з Петербурга. Цар згодив ся на жадане Столипіна і Распутіна заслано в Сибір, де він перебував аж до 1911 року, коли то Столипіна убито в Києві. Убийство Столипіна було для Распутіна знаком повороту. Распутін повернув знова на двір царя і до вибуху великої европейської війни в 1914 році грав там знова визначну ролю. В часї війни він їздив до головної кватири царя на фронтї і там ворожив йому його будучність. Але чи що з його ворожбицтва сповнило ся, то ще й доси не знати.

А Распутін по довгім житю покінчив дуже погано, бо згинув від кулї, замішаний в любовну аферу.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".